

I. publ. E.

615

2

Y. publ. E. 615 14

Luzac

9. publ. 2.615² 84
ELIAE LUZAC, EL. FIL.

DISQUISITIO

POLITICO-MORALIS,

*Num Civis innocens irae Hostis, longe
Potentioris, juste permitti possit, ut
excidium totius Civitatis evitetur.*

Nullum hypothesebus philosophicis locum concedimus, ubi
principiis generalibus ad ratiocinandum opus est, sive quid
a posteriori colligendum, sive a priori eruendum aut demon-
strandum. CHRIST. WOLF. de *hypoth. philos.* §. 4.

LUGDUNI BATAVORUM,
TYPIS AUCTORIS.
MDCCLIX.

900/2443
31B

Bayerische
Staatsbibliothek
MÜNCHEN

VIRIS

CELEBERRIMIS,

JOANNI ALBERTI,

S. S. TH. DOCT. EJUSDEMQUE FACULTATIS IN ACADEMIA LUGD. BAT. PROFESSORI ORDINARIO.

JOANNI CONRADO RUCKER,

J. U. D. ET EJUSDEM FACULTATIS IN ACADEMIA LUGD. BAT. PROFESSORI ORDINARIO.

ANDREAE WEISS,

L. A. M. J. U. ET PHILOSOPH. DOCT. JUR. PUBL. ATQUE PRIVATI IN ACAD. LUGD. BAT. PROFESSORI ORDINARIO.

HIERONYMO DAVIDI GAUBIO;

MED. DOCT. MEDICINAE ATQUE CHEMIAE IN ACAD. LUGD. BAT. PROFESSORI ORDINARIO.

TIBERIO HEMSTERHUIS;
LINGUAE GRAECAE ET HISTORIAE PA-
TRIAE IN ACAD. LUGD. BAT. PROFESSO-
RI ORDINARIO.

PETRO VAN MUSSCHENBROEK,
A. L. M. PHIL. ET MED. DOCT. ILLIUS-
QUE FACULT. UT ET MATHES. IN ACAD.
LUGD. BAT. PROFESSORI ORDINARIO,
VARIAR. ACAD. REG. QUIBUS A SCIENT.
NOMEN EST. SOCIO.

JOANNI LULOFS,
A. L. M. J. U. ET PHILOSOPH. DOCT. PHI-
LOS. MATHES. ET ASTRON. IN ACAD.
LUGD. BAT. PROFESSORI ORDINARIO.

*PRAECEPTORIBUS
AESTUMATISSIMIS,*

In grati animi Testimonium

D. D. D.

AUCTOR.

L.S.

L. S.

Quum, Specimen studiorum editurus, diu fluctuassem quamnam, ex diversis Philosophiae partibus, adsumerem materiam, tandem de Infinito Mathematico & Metaphysico differere animus tulit. Quantus sit istius materiae influxus tum in Mathesin tum in Metaphysicam nemo, qui hisce scientiis animum adplicuit, non novit. Ut Infinita praetereamus, nonne Dei attributa quotidie Infinita vocantur? Rogamus tamen eos, qui hac voce utuntur, quid per illam intelligant, non verba tantum, sed illis ideae deerunt.

Infiniti itaque notiones evolvere eo magis

mibi placuit, quod istius subjecti clarae ideae viderentur desiderari. Gravis fatcor & intricata materia & viribus meis longe forte superior; sed tantum absuit, quod me difficultates debortarentur, ut e contrario stimulos adjecerint proposito. Plura congesseram, & totus absolvendo operi me jam traditurus eram, quum aliis negotiis, quæ sic satis inopportune superveniebant, distractus, ab hoc invitatus sane avocabar. Animum insuper ad aliquid in Metaphysicis audendum infaustæ admodum illorum sequelæ deterruerunt tempusque eripuerunt, quod opusculo consecrare statueram; deterruerunt inquam non quod verebar ne in lucem aliquid mitterem saniori Philosophiæ ingratum, sed quod ignaris Judicibus minus placeret. Hanc itaque dissertatiunculam, quam nunc in lucem profero, edere potius duxi.

Versatur circa quaestionem, ob suas praesertim consequentias & relationes, non parvi momenti; a veteribus jam Sctis & Philosophis, vel Philosophos agentibus, agitatum, nondum vero ad liquidum redactam: nec mirum, quum non certis principiis, sed vagis ratiociniis insistebat eorum Jus Naturæ.

Neminem quippe latet, non ita dudum esse, quod firmis fundamentis inhaerere coe-
pe-

perit *Jurisprudentia Naturalis*. Quemadmodum de *criterio Veritatis*, sic de vero *Officiorum nostrorum fonte disputatum est* ab antiquis inde temporibus. Quin enim non defuerunt, qui ex diversitate opinionum, ex eo quod e principiis adsumptis quaedam quaestiones solvi non posse viderentur, affirmare ausi sunt, nullam nostrarum actionum dari legem; ac si nostra infirmitas, noster cogitandi modus evidentiam evertere & rerum essentiam mutare valeret.

Primum sub obscuris phrasibus lucem adspexit *Scientia Moralis*, Symbolis, Aenigmatibus, Hieroglyphis, involuta & quasi immersa. Quaedam praecepta moralia, multis ineptiarum nugis stipata, illa fuerunt subsecuta. Haec rursus sententiae, proverbia, quae uti egregia, sic perversa etiam plurima continebant; & quae ad sensum turbatum, minime vero convictum, facillime in suas partes trahebant. Nulla ratiocinia: nullae demonstrationes: Eloquentia sola totum negotium absolvebat. Post hoc de *Virtute* disertum est; & quaedam principia Dialogis fuere condita, admodum tamen vacillantia: nostras quoque actiones ad bonum quoddam tendere debere perspectum fuit. Quae tamen illa virtus, quid istud bonum? illa non tantum non tradebantur, sed penitus igno-

*rabantur ; bonum nempe imaginarium Veri
& vitium Virtutis locum saepe occupabat.
Attamen quum tales reperiiebantur , qui
nihil scire tutissimam clamabant viam , sic
e contrario non defuerunt alii , qui sum-
mum Bonum , Felicitatem , Virtutem ad-
sequenda esse firme tenebant , & qui cir-
ca haec fundamenta sic satis rite cogita-
bant.*

*Postea , ut aliquid stabiliretur , hominis
naturam considerarunt , & , pro diverso
istam contemplandi modo , varia & sibi re-
pugnantia statuerunt. Homini scilicet , qua
homo , competere jus in omnia ; & sic jus
omnium in omne bellum omnium contra om-
nes peperit : ex eodem fonte fluxit , quod
unicuique tantum sit jus , quantum poten-
tia. Hi vero non perspiciebant quod , quum
homo relative existeret , homines etiam tali
modo essent considerandi , ut bene procede-
rent conclusiones inde deductae.*

*Ex homine , ad alia entia relato , alii pro-
manarunt errores. Hominem amore sui ip-
sius ferri , ad procreationem tendere , ad
bona & sibi utilia , & haec cum Brutis
communia habere videbant. Hinc erronea
consequentia , & iudicio quasi bruto , officia
Hominum ad officia Brutorum metienda affir-
mabant , & instinctui , quem homini adscri-
be-*

bebant, omnia esse adcommo^danda. Hinc Philosophi Cynici, alique plures. Doctores hi non secum reputabant, quod uti Bruta per praesentia, sic Homo per futura determinari debeat; & hoc inferre intellectum, quem Sapiens rerum Conditor eis concessit. Status nempe entis successive exstituri quum non absolvitur statu, quo gaudet hoc vel illo momento, sed serie statuum quibus fruitus est, fruitor & fruetur, ita ejus felicitas sola illorum statuum serie totali componitur. Felicior est ille proinde, qui praesentem statum determinat relative ad statum, qui ex illo statu proventuri sunt. Quum itaque homo sit ens, quod tali intellectu praeditum est, quo percipere potest, si non certo, probabili saltem modo, quanam status oriuntur ex determinato statu, & simul an illi suam felicitatem promoturi sint nec ne, si bonum suum adpetat, si sapiat, serie statuum sese determinabit; & sic dum Bruta per praesentia flectuntur, ille per praesentium consequentias voluntatem suam in actum deducet. Hac vera & reali inter Homines & Bruta discrepantia, evertitur fundamentum eorum, qui Hominem non nisi voluptate momentanea, praesenti & propria duci debere contendunt. Evidenter inde demonstrantur officia Hominis nec deduci posse,

* 5

se,

se, nec debere ex iis, quae cum Brutis communia habemus, ex studio sese conservandi, ex eo quod natura omnia animalia docet; & quae plura talia proferunt ingenia nondum satis edocta.

Quum tamen Saniores videbant ejusmodi principia Homini, in Societate degenti, non convenire, in quibusdam casibus incommoda, in aliis parum tuta, in aliis denique falsa, & talia demum efficere, quae omnia officia everfura essent, uti ex. gr. Homo ob bonum suum pactum init, ergo ob bonum suum illud rumpere potest, & quae talia sunt plura, quae cum felicitatis humanae detrimento nimis observantur, illa rejiciebant.

Statuebant itaque, non instinctui sed Rationis lumini esse obtemperandum, & in datis casibus faciendum, quod sana Ratio doceret; sed quum non definirent, quid intelligendum esset per sanam Rationem, furi Naturae praebebant fundamentum obscurum, quod evidens tamen esse oportebat. Quaerebatur enim num Rationi esset obtemperandum, dum suaderet nostrum bonum acquiri posse cum alterius laesione, an vero contra: nil certi determinare videbatur illa Ratio. Erant quoque qui Rationem Instinctus ancillam vocantes, illam nos perverse ducere

re perfracte contendebant, instinctui potius indulgendum quam incertae ductrici obedire.

Ut huic defectui occurreretur, ex duplici fonte, quid sanae esset Rationis, deducere visum fuit: nimirum ex eo quod Homini convenire videretur per suam naturam, atque ex eo quod apud Gentes universaliter esset receptum. Prius cum & alio rursus principio indigebat, ita posterius admodum erat insufficiens. Nam ubi inter praescripta Intellectus, Instinctus, & Morum Gentium collisio daretur, non constabat, quodnam caeteris foret anteponendum: nam cum sana Ratio Intellectum in hanc, Instinctum in aliam, & Mores Gentium iterum in aliam partem trahere videbat voluntatem, ex defectu Legis, incerta manebat. Hanc ob causam videmus saepissime illos, licet ingeniosos & nunquam satis aestimandos Autores, illam praeserentiam dare tum Intellectui, tum Instinctui, tum alii principio, prout ingenii acie veritatem per transennam perspicerent. Inde quoque ortum traxit dictum illud vulgare Hoc quidem valet in Theoria, non vero in Praxi: ac si aliquid Dei voluntati & idcirco felicitati humanae congruum demonstrari posset, quod ipsa praxi non foret observandum. Quoties
ta-

tamen non adhibetur ab illis, qui sapere & aliis sapientiores videri volunt. Nihilominus tum ex Instinctu, tum ex Intellectu, tum ex receptis moribus officia sic satis certa, furi Naturae convenientia & in corpus redacta, tradita fuerunt.

Haec quum vera, & licet fundamento certo carentia, humano tamen generi perquam utilia omnibus sanioris ingenii apparerent, aliud principium fuit introductum, ut ex hoc illa demonstrarentur. Idea hominis sociabilis Principium sociabilitatis peperit, & ex illo revera plurima peti possent & multo plura, quam exinde deduxerunt ejus fundatores. Hoc tamen vitium secum tulit, quod ex alio principio determinandum esset, quid ad Socialitatem perducit; & quum hoc aequè ex philautia quam ex amore erga proximum, quin & ex metu mutuo, profluere possit, incerta iterum officia praescribere debebat. Plura etiam ex illo derivari non possunt; & ut alia vitia praetereamus, ipsi Auctores, qui hoc introduxerunt, parum ex illo principio ratiocinati sunt, ubique fere ad alia provocantes, ita ut Systemate adhucdum caruerit haec omnium Scientiarum Princeps. Semper enim desiderati sunt limites, quibus amor sui ipsius esset circumscribendus.

Mi-

Miremur porro, quod, ubi tanti ingenii Viri aliquid in hac re fixum stabilire enitebantur, ne gru quidem vel parum saltem cogitatum fuerit de officiis Hominis ex Homine, ad suum Creatorem relato, derivandis. Adscribemus hoc periculo, quod semper comitatum est productionem idearum, de Ente vi sui existente, an vero defectui relationem inter Creatorem Sapientem & Intelligentia creata percipiendi; num potius ideis sic satis obscuris, quae de tali Ente tradebantur?

Ex illis tamen, licet infelicibus conatibus, illa profluxit utilitas, quod uti reliquae scientiae, sic quoque illa, quae variis sub nominibus actiones nostras regere debet, sensim sensimque ad perfectionem suam eveberetur; ita ut aliorum & verae & erroneae sententiae nos ad Veritatem quasi manderent. Naufragia enim aliorum nobis non tantum scopulos monstrant, sed & evitandos docent.

Nunquam frustra erratur. Qui enim nobis septem praecepta Noachica, Dei Sanctitatem, Pudorem naturalem, Naturae ordinem, pro nostrorum officiorum criterio obtulerunt, simul, licet inscientes, satis monstrarunt, huiusmodi stratis inniti non posse praecepta naturalia. Ab altera parte, qui acie
in-

ingenii pollentes sub confusis phrasibus certa principia nobis perspicienda prae buerunt, ex defectu Methodi, de ejus utilitate nos plane convicerunt: & tandem, qui ob hunc defectum omnia incerta dictitabant & in specie nullum nisi Jus Civile locum habere posse, nullamque inter Vitium & Virtutem dari differentiam, necessitatem verae Methodi indubitata reddiderunt. Quod per tot saecula tot & tanta ingenia effugit, nostra tandem aetate firmas egit radices.

Eo etenim nunc per ventum est, quod pede certo, Mathematicis solis per longum tempus cognito, pluribus adhuc ignoto, & ab ignaris despecto, omnium scientiarum directrix pertractata, talia caeteris subministravit principia, quibus superstructae ab omni impetu tutae sistere queant. Grates idcirco referamus summo inter Germanos Philosopho, qui densas hujus artis nebulas primus disjecit; atque sic Moralem quoque Scientiam ad summum evexit. Illum enim prae euntem subsequuti sunt plurimi, multos iterum plures, quibus veritas cordi est, habituri assclas.

Evidentissime nunc demonstratum est, homines teneri suam voluntatem dirigere ad felicitatem Universi pro statu, in quo existunt;

ac

ac isti legi omnes esse adstrictos. Sic enim non amplius principio indiget Jurisprudentia Naturalis. Illud perspectum, sed confuse simul, habuerunt jam olim ei, qui circa banc rem cogitata sua cum Eruditis communicarunt: ast illo vel parum vel plane non usi sunt, eam forte ob causam, quod methodo carerent ex uno principio caeteras veritates deducendi: Quod ut vera fateamur, multum in hac arte nondum progressum est.

In recentissimis namque Operibus, quae Germania quotidie profert, plura invenies, quae scientificè demonstrata dicuntur, quae tamen non nisi externam scientifici ordinis prae se ferunt speciem. Eorum demonstrationes (uti praedicant) potius Veterum assertis adcommodatae videntur, quam ex certo principio promanantes. Definitiones adhibent, sed tales quae non exprimunt quid res sit, sed quid rem esse vellent; ut scilicet iis sua cogitata superstruere valeant. Hinc fit ut series, si ita adrideat, demonstrationum quidem habeamus, sed tales, quae unice earum Architectorum intellectui respondent, non vero rebus existentibus. Non igitur inutilia tantum, sed eo periculosiora, quo magis speciem veri referunt. Ubi enim, scientiam aliquam pertractando, definitiones tradimus, non tantum oportet ut illae enumerent ideas simplices, quae

quae compositam, quam fovemus, ingrediuntur, sed ita debent esse adornatae, ut revera exprimant id, cui illas adplicamus. Ni hoc sit, quo magis concatenate ratiocinemur, eo magis a veri via deflectimus. Hanc sortem expertos invenies multos eorum, qui Jurisprudentiam Naturalem tradiderunt. Quum scilicet lineis & characteribus officia exprimi nequeunt, saepe quoque fugit, quam praesentem sistimus, idea, illique aliam substituendo, hanc pro illa habemus: & sic errare noster infert intellectus. Libertate ergo philosophica usus, rejeci definitiones, quae rebus, quas referre debebant, non convenire mihi videbantur; aliasque illis substitui. Definivit ex. gr. WOLFIIUS Societatem in genere, per pactum, vel quasi pactum de fine quodam conjunctis viribus consequendo. Jur. N. P. 7. §. 1. Mibi tamen, pace tanti Philosophi, essentiae Societatis non respondere videtur haec definitio. Aliam itaque substitui, & Societatem definivi per plurium statum, in quo omnium vires ad idem tendere debent.

Plura insuper prodeunt scripta, scientifica specie composita, quae hanc Methodum risui potius exponere, quam alios ad illam adhibendam incitare valent. Cujus tamen utilitatis sit illa Methodus rite adhibita, docent vel sola 'S GRAVESANDII scripta, qui illam &
Phy-

Physicis & Metaphysicis adplicuit, ubique magnus; si enim illius opera, non fugitivo oculo sed meditandi ingenio, perlustres, tot, tanta, & tam brevibus verbis, contineri obstupescens miraberis.

Methodo mathematica hanc, de qua agimus, quaestionem, quoque pertractavimus; postquam tamen ad aliorum principia illam examinaverim. Hic ordo placuit, ut sic appareret ex vagis principiis nihil determinari posse, ut differentia inter certam & incertam methodum pateret iis, qui illam a priori capere non valent; & tandem ut, infirmitate aliorum conclusionum demonstrata, firma starent quae ipse probarem. Haec autem per concatenata ratiocinia, nixa propositionibus ex metaphysica depromptis, determinavimus.

Porro quum haec quaestio ex jure Summorum Imperantium in Cives & horum officio erga Civitatem deduci debeat; & quum illud jus & illud officium ab aliis ex origine Civitatum petere viderem, necesse quoque habui aliorum de hac origine sententias paulo latius & accuratius examinare. Omnia hypothesis nixa inveniens, & hypothesis quae mihi sic satis invalidae apparebant, non potui quin, veritati unice studens, discederem a receptis sententiis. Ab hoc proposito

**

me

XVIII P R A E F A T I O.

me non deterruit Doctorem auctoritas; & proprio Marte aliquid, speciminis gratia, prolaturus, tam aequos speravi fore Lectores, ut juvenili conamini condonent ea, quae minus solida vel minus digesta forte occurrant. Hac spe fretus; dissertatiunculam, quatuor annis elapsis, exercitii causa, compositam, paulo nunc mutatam, & prout negotia permiserunt, limatam, tuo, B. L., iudicio submittimus. Vale.

DISQUISITIO POLITICO-MORALIS,

Num civis innocens irae hostis longe potentioris juste permitti possit, ut imminens excidium totius Civitatis evitetur.

CAPUT PRIMUM.

De variis sententiis circa originem Civitatum.

§. I.

In quaestionibus politico-moralibus solvendis imprimis attendendum esse ad causam impulsivam constituendae Civitatis contendunt omnes fere Moralistae. Cau-
A fa

fa quippe finem, finis media indicat: causa idcirco detecta detegitur finis, mediaque ad finem obtinendum legitimis rationibus adsequi licet.

§. 2. Fateor, si hoc unico modo quaestiones politico-morales tantum solvi possent, illud causae impulsivae figmentum admitti posse: verum cum gravissima; sic pluri eam frustra quaesiverunt. „ Quid (a-
 „ junt) Creaturas, sua natura liberas,
 „ quid tot familiarum Capita, tanquam
 „ totidem summi Imperantes, a quorum
 „ nutu omnia suorum pendebant, impel-
 „ lere potuit, ut naturali libertati valedi-
 „ cen-

(a) Quod hae causae ad idem recidant attendenti facile patet. Quid enim est indigentia, nisi opus habere aliis? Quid efficit vis improborum, nisi metum incutere? Quid est mutuam securitatem intendere nisi metum & vim Improborum effugere? Quid est ingenitus amor societatis, nil plane si illum abstrahamus a caeteris motivis? Recte ideo-

que animadvertit HER-
 TIUS *Elem. pr. civ.* has
 opiniones, etsi verbis dis-
 crepent, re tamen con-
 venire; simul observans *P.*
I. S. 3. „ nulla alia ra-
 „ tione quam junctis in-
 „ vicem viribus mutua-
 „ que implicita salute pro-
 „ pulsari potuisse homi-
 „ nes, ut in coetus civi-
 „ les coirent. ” i. e. in-
 tuitu felicitatis mutuae
 motos fuisse.

Si

„ centes , onera saepe gravissima suscipe-
 „ rent , collum submitterent jugo , quod
 „ intolerabile evasurum posse non ignora-
 „ bant: causa ideoque ponderosissima, ra-
 „ tio consultissima , finisque maximi mo-
 „ menti esse debuit. ” Hinc variae senten-
 tiae de origine Civitatum, quarum praeci-
 puas breviter exponam.

§. 3. Indigentiam, Vim Improborum,
 Metum ab aliis, Mutuam Securitatem, In-
 firmitatem Familiarum Segregum, Ingenitum
 Societatis Amorem, causam fuisse, ob quam
 Civitates constitutae sunt, contendunt hi
 vel illi (a).

PLA-

Si ideoque vera fateri
 velimus, dicendum quod
 haec motiva varia exco-
 gitata sint, prout hi vel
 illi has vel illas hominum
 circumstantias considera-
 runt; & quod illa tantum
 finxerint, quoniam princi-
 piis indigebant ex quibus
 officia Civium mutua de-
 ducere valerent.

Mirum idcirco mihi vi-
 detur, quod HEINECCIUS
 J. N. & G. L. 2. §. 103.

eos demum rem acu te-
 tigisse opinetur, qui vim
 Improborum & originem
 & occasionem constituen-
 dis Civitatibus dedisse sta-
 tuunt. Non lubet omnes Ce-
 leb. illius Viri rationes exa-
 minare. In genere tantum
 quaerimus, an non indigen-
 tia, quam rejicit l. c. §.
 101., in se includat me-
 tum, ex vi improborum
 natum? An itaque is, qui
 indigentiam non sufficien-

A 2

tem

PLATO scilicet de *Rep. L. 2.* existimavit rerum plurium indigentiam homines incitasse ad Societates Civiles ineundas. Verum haec ratio minoris est momenti. Nonne familiae segreges aequae ac Civitates integrae commercia exercere possent, & quibus opus habebant sibi mutuo conferre (b)?

GROTIUS de *J. B. & P. L. 1. C. 4. §. 7. n. 3.* Infirmitatem familiarum segregum pro causa impulsiva sumit. Dicit enim „ primo homines non Dei praecepto sed sponte adductos experimento in-
„ fir-

tem impulsione causam opinatur, vim Improborum, tanquam constitutendae Civitatis veram defendere queat? Neque excipi potest, quod indigere possimus rebus sine eo quod metu ducamur, nam metu possumus agitari & ob hanc causam foedera pangere, dum tamen in Civitatem non coeamus. Quod de metu dici potest, id valet quoque de indigentia: nam ubi de tali metu, qui ad societatem civilem impellat, fermo

est, ibi de tali indigentia loquimur: indigent enim auxilio Potentiorum qui metu agitantur.

(b) Videatur HEINECCIUS *Elem. Jur. Nat. & Gent. L. 2. C. 6. §. 101. Praelect. ad Pufend. de Off. H. & Civ. L. 2. C. 5. §. 2.* BARBEIRAC *in not. ad Puf. de J. N. & G. L. 7. C. 1. §. 7.* HENR. DE COCCEJ *Grot. illust. L. 1. C. 1. §. 1. n. b.*

(c) Paria ideoque facit GROTIUS cum HOB-

BE-

„ firmitatis familiarum segregum adversus
 „ violentiam (c) in societatem civilem
 „ coisse ” (d). Ast illustrissimo GROTIUS
 demonstrandum foret, homines non Dei
 praecepto universali, naturali ordine, in
 Societatem Civilem coire. Nonne Infantes
 in quadam Societate Civili nascuntur? Non-
 ne per foedera subveniri posset infirmitati
 familiarum segregum? &c.

A metu ab aliis causam impulsivam de-
 rivant alii (e). Civitates, ajunt, metum a-
 vertunt, ergo ob metum ab aliis Civitates
 fue-

BESIO, & illis, qui me-
 tum pro causa impulsiva
 constituendae Civitatis ad-
 sumunt.

(d) Conf. ejus *proleg.*
 §. 15. ubi ait „ Jus Na-
 „ turae stare pactis & nul-
 „ lum alium obligandi
 „ modum naturalem fingi
 „ posse ”; Quod de se-
 met ipso dictum accipi-
 mus. Philosophia sanior
 Jus Naturae essentia Divi-
 na stare nos docet. Conf.
 quoque §. 16. & 7. *Proleg.*

(e) TREUER *in not. ad*
Pufend. de Off. Hom. &

Civ. L. 2. C. 5. §. 7.
 ex historia Caini demon-
 strare conatur, metum pri-
 mo homines ad Civitatem
 impulisse: ac si metus Cai-
 ni involveret metum alio-
 rum; ac si levis conjectu-
 ra in specie ad probabili-
 tatem in genere procede-
 ret! Eidem sententiae *Pu-
 fendorfium* contra *Titium*
 & *Barbeirac* defendendo
 adhaeret CARMICHAËL
in n. ad Puf. l. c. &
GUNDLING de Jur. N.
 & G. C. 35. ubi sic ratio-
 cinatur §. 1. „ Civitas coe-

fuere conditae (f). Verum scientiis incum-
bo; scientiae animum poliunt, ergo scien-
tiis operam do ad animum poliendum?
Quis non videt talia argumenta & imper-
fecta & falsissima esse?

Praeterea si talem causam impulsivam ad-
sumamus, dicendum erit, quod in Civita-
te unice cavendum sit ne laedatur, dum
tamen hoc non tantum intendi debeat,
sed simul ut ejus felicitas, quantum fieri
possit, augeatur.

Por-

„ tus familiarum perfe-
„ ctus est, ut sub eodem
„ imperio conjunctus se-
„ curitate & sufficientia
„ fruatur; & §. 6. qui ve-
„ ro securitatem quae-
„ runt, primo metuunt. Er-
„ go Civitates ob metum
„ sunt ortae. ” Mirifica sa-
„ ne ratiocinatio! Qui li-
„ brum conscribit, primo
„ materiam habet perspe-
„ ctam, ergo quia materiam
„ perspectam habet librum
„ conscribit. Non satis ad na-
„ ram causae respexit GUND-
„ LINGIUS. Cum his &
„ HOBBSIO paria quo-
„ que facit THOMASIUS

*Instit. Jurisp. Div. L. 3.
C. 6. §. 15. qui eodem
modo, quo Gundlingius,
refellitur.*

(f) HEINECCIUS
*Praelect. in Puf. L. 2. C.
5. §. 7. & 8.*

(g) Eandem circa ori-
ginem Civitatum fovet
sententiam PUFENDORF
*de Off. Hom. & Civ. L. 2. C.
5. §. 7. ubi genuinam cau-
sam impulsivam constitu-
endae Civitatis traditurus
dicit, Libertati naturali ut-
„ ut amabili atque si in ab-
„ stracto spectetur pretio-
„ sissimae, renunciare vo-
„ luerunt independentes
„ Pa-*

Porro si vel ponamus Civitatem omnium maxime securitati inservire, hinc nondum sequitur id homines unquam perspexisse & quidem ita, ut caram illam libertatem, quae illis universaliter adscribitur, utilitatibus vitae civilis postponerent. Mirum insuper videri posset, quod homines, qui sibi ab omnibus in genere metuebant, se quibusdam ex illis electis concedere ausi sint. Nonne idem motivum illos a Civitate ineunda abstertere debuerit (g)?

Mu-

„ Patresfamilias, ut praesidia sibi circumponerent
 „ contra quae homini ab
 „ homine imminent. ” Et
 sic revera, uti ipse fatetur
in J. N. & G. L. 7. C.
1. §. 7. conspirat cum
HOBBSIO de Cive C. 1.
§. 2. in fine, qui omnem
societatem civilem derivat
a metu mutuo. Nimirum
homines, natura sua pro-
priae felicitatis atque adeo
conservationis suae cupidi,
avertere studuerunt omne
illud, quod felicitati at-
que conservationi illi ob-
esse posset. Cum ideoque
viderent ingens periculum

sibi imminere ex aliorum
 hominum malitia, atque
 persuasi essent vim unitam
 esse fortiolem, in socie-
 tatem civilem coiverunt.
 Haec ideoque securitas ex
 opinione *Pufendorffii* fuit
 praecipua causa impulsiva
 constituendae Civita-
 tis; cui adjungit alias se-
 cundarias. Verum si at-
 tente rem contemplemur,
 videmus facile, quod omis-
 sis in textu allatis rationi-
 bus, metui illi subveniri
 potuerit per foedera, ita
 ut pacto sese mutuo ob-
 stringerent ad defensionem
 mutuam, contra
 A 4 quos-

Mutuam securitatem alii in partes vocare. Sed quis non videt mutuam securitatem obtineri posse aequè per fœdera ac per Societatem Civilem; & simul quod discrepantia, si detur, non adeo magna sit, ut homines impelleret tot commodis renuntiare; quin etiam si ponamus differentiam illam esse summam, homines illam a priori perspexisse quis statuet probabitve?

Sic argumentantur alii. Homo sua natura rapitur ad Societatem. Citra illam nec po-

quoscunque aliorum injustos insultus. PUFENDORFIUS insuper hictantum exhibet id quod ad summum fieri potuit, dum quod factum fuerit tradere debuisset. Nec sane credibile est, uti bene notavit TITIUS *in observat. ad Puf. de Off. Hom. & Civ. obs.* 547. quod ingens hominum multitudo, uti supponit PUFENDORFIUS, convenerit, ac malitia aliorum commota deliberaverit de constituenda Civitate, & tandem post maturam deliberatio-

nem decreverit Civitates esse erigendas, eam ob causam, quod vita caeteroquin parum tuta esset futura. Nam ex iis, quae de *Nimrodo* aliisque narrantur, nihil aliud patet, quam quod quaedam gentes mutatam Regiminis formam subierint; quod nostris temporibus non insolitum est. Unde sententia Pufendorffii admitti posse, uti sibi persuadet HERTIUS *in n. ad Puf. de J. N. & G. L. 7. C. 1. §. 7.* mihi non videtur, etli dicamus 1) malos inferendae; & 2)

bo.

potest nec vult vivere. Sed hoc assertum nil demonstrat (*b*). Est quidem animal sociabile, hoc est, ejus attributa vitae sociali non repugnant, sed cum ea potius consentiunt; verum inde non sequitur ad Societatem Civilem ferri, ita ut suam voluntatem alterius voluntati submittat; uti recte animadvertit PUFENDORF *de J. N. & G. L.* 7. C. 1. Praeterea homo rapitur ad propriam felicitatem, & consequenter tantum duceretur ad Socialitatem Civilem, quantum perspiceret

bonos avertendae injuriae causa in Civitatem coisse; quippe prius tantum inter motiva, quae mutationibus societatum quarumlibet ansam praebere possunt, referri debet, posterius vero ad foedera unice incitat.

Huc quoque referri potest desiderium evitandi mala. PUF. *de J. N. & G. L.* 7. C. 1. §. 4. Mala imminetia. BAILE *Nouv. Lett.* 17. §. 2. LA BRUIERE *Caractère de Tœoph.* ubi de summo Imperanti agit.

(*b*) PUFENDORF

hanc sententiam ARISTOTELI attribuit. Verum nihil aliud sibi voluit ARISTOTELES, nisi quod homo sit proclivis *socialiter*, non vero in *societate civili* cum aliis vitam degere. Vid. BARBEIRAC *in n. ad Pufend. de J. N. & G. L.* 7. C. 1. §. 4. n. 3. ARISTOTELES insuper *Polit. L. 1.* mentem suam explicat., „Quotidiana (inquit) societas secundum naturam constituta Dominus est sed quae ex pluribus domibus constituitur societas

ret illum statum melius quam ullum alium suae felicitati inservire posse. Ideoque primum hic demonstrandum foret, Societatem Civilem magis promovere felicitatem quam ullum alium statum; & secundo homines id a priori perspexisse: quod fortassis non ita facile demonstratu foret.

Hinc alii hoc modo ratiocinantur. Homo suam felicitatem promovere debet & cupit: hoc illi naturale est. Societas suam felicitatem promovet, ergo sua natura rapitur ad Societatem Civilem. Fallax est ratiocinium. Homo ut ad Societatem Civilem rationaliter ferretur, perspicere & bene percipere debuit suam felicitatem magis promoveri Societate Civili quam vita solitaria, five potius domestica. Illud a priori perspe-
ctum

„ tas prima, utilitatis gra-
„ tia, non quotidiana so-
„ cietate, PAGUS est. Maxi-
„ me vero secundum na-
„ turam videtur pagus pro-
„ pagatio quaedam esse
„ domus eorum quos dici-
„ mus esse coalitos & na-
„ tos esse natorum C. 1. &

„ C. 2. quae autem ex plu-
„ ribus pagis conficitur so-
„ cietas, CIVITAS est
„ qua propter omnis Ci-
„ vitas natura est. ”

(i) Unde VASQUIUS
Praef. ad Controv. illust. §.
122. concludit, quod hu-
mana necessitas & na-
tu-

ctum habere debuit. Si jam attendamus ; quam difficillime homines bonum imaginarium a vero fecernant , an statuere licebit illos id unquam perspexisse ? Videntne hisce temporibus quam utile sit amicitias contrahere & leges mutuae amicitiae observare , quaenam inde emolumenta redundant ? Videntne Reges quam utile foret ipsis & populo , cui praesunt , pacta servare ? quo duce ideoque intellexerunt olim homines , Societatem Civilem adeo promovere eorum felicitatem , si modo promoveat ?

Alii sic ratiocinantur. Homines vel in specie Patresfamilias in statu naturali degabant : sic ipsi injuriam five veram five imaginariam aut fictam ab aliis illatam vindicare debebant (i). Inde bellum. Victus viri-

turalis appetitus Societatis pepererit hominum vitam socialem atque politicam : & CICERO *de Off. L. 2. C. 12.* quod justitiae fruendae causa olim bene morati Reges fuerint constituti ; „ nam (inquit) cum „ premeretur inops mul-

„ titudo ab iis , qui majores opes habebant , ad „ unum aliquem confugiebant virtute praestantem , qui cum prohiberet injuria tenuiores „ aequitate constituenda „ Summos cum Infimis „ pari jure retinebat. ”

Quod

viribus privatus voluntatem suam victoris voluntati subicere necesse habuit, & illum insuper in aliis debellandis adjuvare. Potens ille victor potentiam suam exercere incepit: metus a talium Tyrannorum potentia & malitia alios permovit ad auxilium petendum, sibi mutuo ferendum, ad amicitias contrahendas, Civitatemque denique condendam. Nam, pergunt, ut Tyrannus debellaretur, facile perspiciebant multitudinem ab uno esse regendam, qui, quo majoribus praepolleret facultatibus, eo majori cum spe resisti Tyranno posset. Sic alii in Civitatem coierunt ab uno coacti, qui alios opprimere studebat: alii contra ut ab illa oppressione tuti forent. Hoc deinceps alii imitati sunt & prout sentiebant his vel illis se adjunxerunt (k). Verum contra hanc sententiam animadverti potest,

1°.

Quod quidem eleganter dictum est, ast vero nullam suppeditat demonstrationem. Similia habet Noon *de summo Imperio*, ubi ita loquitur ac si coalescentibus

ipse praefuisset. Vid. *Recueil de Disc. par J. Barbeirac*, p. 32. & seqq.

(k) Congruit haec sententia cum prioribus, & ab iis tantum differt quatenus

1°. quod si ponamus duos Patresfamilias inter se bellum gessisse, unumque (licet lis componi alio modo posset) victum fuisse, inde tamen non sequi, quod victor voluerit ut victus voluntatem victoris voluntati subjiceret: cogere victum potuisset ad reparationem damni, ad veniam petendam, ad tributum solvendum, &c. absque eo quod vel ideam conceperit imperii in victum exercendi. 2°. Ad haec si ponamus victorem imperii desiderio ductum fuisse, an illud in actum deduxisset intuitu praesertim libertatis naturalis, cujus retinendae & conservandae causa alios sibi metuentes in semet ipse excitasset? Hoc solum victorem a suo proposito dehortari debebat. 3°. Sed & hoc jam concesso, concedi neutiquam potest, quod victor victis utatur ad alios debellandos. Quo quaeso victos ob-

strin-

nus non unam sed plures constituendae Civitatis causas in partes vocat. Haec ratiocinia firmari volunt exemplis ex Sac. S. & historiis profanis de-

sumptis. Conf. HEIN. Prael. in Puf. de Off. H. & C. TREUER ad eundem locum & HERTIUS in n. ad Puf. de J. N. & G. L. 7. C. I. §. 7.

strinxit, ut non prima opportunitate vindictam fumant, partesque ejus relinquant? Manet alta mente reposita injuria semel illata.

§. 4. In genere ad has causas impulsivas animadvertimus, quod nimirum supponant, homines quondam plenaria libertate gavisos fuisse: quod liquidius adhuc patet, quando laudati auctores de agnoscenda hominum aequalitate agunt. Si enim hoc admittamus, mirum certe videri potest, quare Patresfam. periculo depulso non ad illum statum redierint: quare non per foedera se unierint, ita ut v. gr. si quis unum laederet, confestim ad arma provolarent omnes, praescriptis unicuique suis officiis (l).

Ve-

(l) In majori *Americae* parte, referente JOSEPH ACOSTA, Societas civilis non datur. Incolae *Brasiliae*, *Floridae* aliarumque Regionum, prout vel pace vel bello coguntur, sibi eligunt duces. Vid. BARBEIRAC in *not. ad Puf. de J. N. & G. L. 7. C. 2. §. 8. n. 5.* Narrat ELLIS in itinere ad

sinum hudsonicum, opere nuper edito, quod Incolae istarum regionum socialiter, i. e. secundum praecepta justitiae & aequi vivant, non vero imperio cuidam subjecti vel civitatis vinculo ligati: ita (inquit) ut hic populus vere liber haberi debeat.

(m) Si per homines morali

Verum licet talia foedera certa ratione Societati Civili sint inferiora, differentia tamen non tanta est, ut inde homines semel liberi quacunque demum de causa libertatem deponerent. Si attendamus, quibus moliminibus, qua cum pervicacia gentes quaedam, quae leviter tantum libertatem gustarunt, privilegia sua tuitae sunt, quid censendum de iis, quae summa gaudebant libertate, ut transitus ex statu naturali in civilem jure supponi possit. Si ad fata populorum & ad naturam humanam attendimus, convincimur, ni fallor, quod homines nunquam statum mutassent, si unquam liberi (*m*) & aequales fuissent. Denique omnes isti Moralistae ad summum

quid

rali sensu liberos intelligamus eos, qui facultatem habent de sua felicitate judicandi & consequenter agendi, omni imperio adimitur Libertas, & non tantum tollitur per dominium, uti docet S. p. C. C. CEJUS in *Introd. in Grot. illust. Dissert. prooem.* 12. §. 126. „Homines(inquit)na-

„tura liberos i. e. alieno
 „dominio non subjectos
 „apparet ex natura Entis
 „perfectissimi. ” &c. *Dominium* vero ipsi est *facultas* Domino *competens de re sua pro lubitu disponendi*, quae facultas, uti ait §. 629.
 „sua natura infert facultatem abutendi ” Aut vir ille illustris nihil plane hic

quid fieri potuerit indigitarunt. Possibilitas
jam

hic dicit, aut verbis ejus termini habiles sunt adscribendi. Nemo autem ita insanivit, ut affirmaverit homines tali dominio subfuisse aut subesse posse. Ne quidem res brutae tali dominio subsunt, si stricte loquimur. Rem meam prodigere nequeo; ne quidem unicum nummum, si attendimus ad praescripta Juris Naturalis. Quando igitur dominium secundum Jus Naturae definitur per facultatem Domino competentem de re sua pro lubitu disponendi, semper subintelligendum quatenus non contrariatur principio de promovenda nostra aliorumque felicitate. Dominium ideoque in res rationales nihil aliud erit, quam facultas de iis disponendi ad earum, meam, aliorumve felicitatem. Jam autem si attendimus, quod homini non tantum relinquatur facultas de re sua tali modo disponendi, sed quod ipsi incumbat obligatio veri nominis sic &

non aliter agendi, Dominium in res rationales erit obligatio de iis disponendi ad earum, meam, aliorumve felicitatem, & mutatis mutandis in Civitate, de subditis eorumque bonis disponendi ad salutem publicam; quod est ipsum id, quod aliis verbis Imperio tribuit COCCIJUS, §. 236. Diff. prooem. 12. ubi definivit Imperium per potestatem proprio jure competentem ad tuenda jura Civitatis, & §. 629. Objectum imperii, seu summae potestatis est salus Reipublicae. Cum autem secundum Jus Naturae Imperium non sit distinctum a Dominio, patet quod libertas, quae tantum est attributum Creaturarum rationalium, non Dominio, de quo in Jure civili agitur, sed tantum imperio opponi debeat.

Ne autem ex differentia definitionum arguere videar tanti Viri sententiam, videamus & ipsius definitionem, quam ex JCon-
sultis adfert & simul ad-
pro-

jam infimus est probabilitatis gradus; ergo.

§. 5.

probare videtur. *Libertas* apud eos est *facultas naturalis agendi quidquid lubet, nisi si quid vel vi vel jure prohibeatur*. *Dissert. prooem. 12. §. 124.* vi aliquid prohibetur, quando a praedonibus &c: aliquis impeditur, quo minus voluntatem suam executioni mandare possit; *jure* per leges naturales, quae voluntatem restringunt ad ea, quae voluntati Dei congrua sunt. Priori modo non tollitur status libertatis, quia injuria restringitur libertas; nec posteriori modo, quoniam impossibilia habentur, & voluntati non subiecta. In hisce duobus casibus status libertatis non tollitur; & manent Personae liberae. *l. c. §. 125. & 126.* quia scilicet jus retinuerunt. *ibid.* Hisce ex mente JCtorum Romanorum positis, amittet libertatem ille, qui jure alterius amittit facultatem naturalem agendi quidquid lubet, & status libertatis tollitur, ubi ex alterius ju-

re non amplius subsistit agendi quidquid lubet facultas. Qui hanc amittit non amplius erit Persona libera. Si ideoque imperium sit potestas proprio jure competens, quo sensu homines imperio subiecti dici poterunt liberi? In tali statu non tantum impediuntur jure alterius suam voluntatem consequi, sed tenentur quoque illam ad voluntatem alterius conformare. Et sic sibi non constat Clar. Coccejus, quando homines a nativitate liberos & imperio subiectos pronuntiat. Ne quidem ex mente JCtorum Romanorum secundum ipsum Coccejum *Diff. 12. §. 125.* status libertatis convenit Imperio subiectis, dum ille status supponit hominem corporis sui suarumque actionum ac rerum arbitrum; qui status sane homini, imperio subiecto, adplicari nequit, nisi forte tantum materialiter spectaretur, quod sic satis ridiculum

B

lum

lum videretur Philosopho.

Nec juvat quod habet
l. c. §. 127. ubi dicit
 „ subjectum status liberta-
 „ tis sunt omnes homines,
 „ etiam liberi, uxor, &
 „ pupilli, (omisit subdi-
 „ tos) etsi in Patris, Ma-
 „ riti, & Tutoris potesta-
 „ te sint constituti. Etsi
 „ enim facultates eorum
 „ naturales agendi quo ad
 „ certos actus jure sint re-
 „ strictae, status tamen li-
 „ bertatis manet, neque
 „ ideo alieno dominio sub-
 „ jiciuntur”. Quod ulti-
 mum assertum verum est,
 dum nihil ex supra allatis
 dominio subjicitur. Verum
 falsum est statum libertatis
 manere, licet certi actus
 jure Patris, Tutoris, &c.
 prohibeantur; nam obli-
 viscitur hic Vir celeb. quod
 per facultates naturales ju-
 re restrictas intelligi vo-
 luit & recte quidem illos
 actus, qui a Creatore sunt
 prohibiti. Jam autem in-
 ter illos referre neutiquam
 possumus eos qui à Patre,
 Tutore, Summo Imperan-
 te &c. prohibentur. Eam
 enim ob causam libertas
 integra censetur, etsi a
 Creatore certi actus sint
 prohibiti; eam ob causam
 ad tales tendere non posse

supponitur voluntas huma-
 na, quod homini relinqui-
 tur facultas integra de sua
 vera salute judicandi & con-
 sequenter agendi; quae fa-
 cultas proprie constituit li-
 bertatem hominis mora-
 lem, quaeque per leges na-
 turales non restringitur, &
 quae in Civitate subjectis
 adimitur; Infantibus vero,
 Pupillis &c. non concedi-
 tur.

Alio fundamento, sed in-
 felici successu, libertatem
 istam adstruere conatur
 LOCKIUS *de Gubern. civ.*
 §. 6. ita ratiocinans: In-
 fantes legem Rationis ca-
 pere nequeunt, ergo li-
 beri esse nequeunt; li-
 beri proinde fiunt & a pa-
 tria potestate dissolvuntur
 quando ratione uti pos-
 sunt: nam licet absentia
 rationis legitimaret impe-
 rium, inde tamen non se-
 queretur quod praesentia
 rationis ab imperio dissol-
 veret. Demonstrare de-
 buisset LOCKIUS, quod
 unice ob defectum rationis
 imperio Patrio liberi sub-
 jiciantur: quum autem acu-
 tissimus ille Vir solo hoc
 fundamento demonstrare
 conetur, quod libertas ho-
 mini ita naturalis sit ac ra-
 tio, & quod ratione po-
 si-

sta ponatur quoque libertas, non opus est ut diu hisce inhaereamus, quum fundamento everso systema consisti nequit. Si insuper ad ratiocinia *Lockii* attendatur, adparebit illum Libertatem, de qua in *Metaph.* agitur, confundisse cum libertate politica. Leges secundum illum nec minuunt nec tollunt libertatem, sed illam potius augent & corroborant, quod sane non convenit legibus quae in Imperio humano feruntur, quae eo tendunt ut nostram voluntatem determinemus secundum alterius voluntatem. Verum est quod procreandi actus materialiter spectatus nullum imperii jus Parentibus tribuit; sed si Deus Parentibus tanquam instrumentis ad propagationem & conservationem generis humani utitur, & tanquam causis occasionalibus ad liberos procreandos, & si ob hanc rationem Parentibus incumbat obligatio conservandi & educandi liberos, uti docet *Lockius*, quare ipsis in genere non incumberet obligatio veritatis pro statu, in quo existunt, felicitatem dome-

sticam promovendi. Unde deducitur, quod ab Imperio Patrio non dissolvantur liberi, nisi id postulet felicitas domestica vel saltem permittat, & id quidem pro variis circumstantiis, variis sub conditionibus. Haec regula generalis Societatibus Civilibus etiam est adplicanda. Difficultas major est si quaeratur, cui vel Patri vel Liberis competat de felicitate Societatis iudicium ferendi. Tamdiu enim illud iudicium Parentibus competere, quamdiu judicare nequeunt Liberi, facile patet: sed quaeritur an illud jus judicandi ita inhaereat Parentibus, ut istud nunquam amittere possint. Respondemus quod, quum nulla mutatio fieri debeat nisi adsit ratio sufficiens ad mutandum, sic quoque in Societate nulli mutationi locum esse dandum, ni ratio sufficiens adsit. Nulla jam ratio adest in Societate Paterna ab ejus iudicio dissolvi, ubi iudicium non eversum est felicitatem istius societatis; & quum homo perfectus sit ens impossibile, perfectum iudicium a Parentibus exigere non pos-

sumus. Ratio sufficiens proinde tum demum aderit, quum manifestum fit ejus judicium ad damnum periculosum tendere: in hoc casu per legem fundamentalem, qua quisque pro viribus tenetur felicitatem majoris partis felicitati minoris praeferre, non tantum jus habebunt sed obligati erunt Liberi judicare de felicitate domestica & judicium in actum deducendi. Quum tamen hoc jus oriatur ex dicta lege universali, sic quoque manifestum est ex eadem lege, quod judicium suum in actum deducere non debeant, ubi media adhibenda ipso damno periculosiora forent. Haec omnia Societatibus majoribus & inprimis Civilibus applicari possunt; & specimenis gratia sufficiant.

Graviter errare mihi videntur illi, qui exemplo Brutorum demonstrare conantur, homines tantum imperio in liberos gaudere usquedum ipsi de legibus sive de officiis suis judicium ferre queant. Imperfecta enim & sapientiae contraria mihi videtur haec ratiocinatio: Bruta curam proles gerunt donec ipsa si-

bi consulere possit, ergo homines idem facere tenentur; nam bruta per actualia determinantur & ob defectum intellectus ad actualia ferri debent; homo vero per actualia ad futura prospicere tenetur. In genere insuper officia hominum secundum Brutorum acta componere hominibus brutis est relinquendum.

Si jam determinare velimus, quid intelligendum per libertatem politicam, liber dicendus est homo (missis JCtorum Romanorum aliorumque determinationibus) qui suo jure de sua felicitate judicare & consequenter agere potest, liber Paterfam. qui eandem facultatem circa semet ipsum & familiam habet. Liber summus Imperans, qui eadem gaudet circa Civitatem cui praeest. Liber populus qui ipse, sive per suffragia, sive per mandatarios, de sua salute judicat & disponit: & ista idea Libertatis, non dominio sed omni Imperio oppositae, congruit, ni fallor, cum sensu vulgari vocis Libertatis, quando tali sensu de libertate hominis, Reipublicae, Populi, &c. loquimur.

Pa-

Pater ergo quod ex mente COCCÉJI & LOCKII homines inde jam a natiuitate tali libertate fuerint destituti; dum illos Imperio patrio subiectos intelligunt, hoc non diversum statuentes ab illo, quod Summis Imperantibus adscribitur, uti infra plenius videbimus.

In gratiam tamen Ill. COCCÉJI dici posset; quod Servorum status a statu Subditorum differre videatur, & illorum statum libertatem tantum tollere; id Romanorum mentem fuisse & ipsius quoque Illust. COCCÉJI; quippe flagellis & cruciatibus coguntur Servi ad opera domino praestanda. Respondemus, quod Servi, physice spectati, denegare quoque obsequium possunt aequae ac illi, qui imperio subsunt; & quod tale dominium tantum sit durius quoddam imperium. Servi etenim ad opera incitantur flagellis, uti legibus civilibus illi, qui formidine poenae odunt peccare. Jus Naturae tales distinctiones respuit.

Ut jam pateat, quid huic de hominum libertate & aequalitate naturali

sententiae originem dederit, evolvamus eximii Philosophi CHRIST. WOLFFII *de Jur. Nat.* opus. Nimirum homines quatenus homines sunt, eisdem a Natura praescriptis obligationibus subsunt; eadem habent jura: liberi sunt & perfecte aequales. Sic abstracte homines spectando, omnes relationes, quibus existentia eorum circumscribitur, removendo, verissimum est, quod homines qua homines liberi sunt & aequales. Sed hi homines in mente tantum existunt eorum, qui sic abstractas ideas volvunt, comparant, connectunt; ut ex simplicibus ideis claras accipiant compositas. Hanc itaque ideam hominis, qua homo, referendo ad hominem quatenus revera existit, non possumus quin in errorem deducamur, dum nullus homo existit, existit, vel existiturus est, qui non relative ad alia entia existit. Deus nempe per saltus liberos Patres familias non producit: nascuntur liberi ex Parentibus, & ipse hominis transitus a non esse ad esse relativam non vero absolutam involvit existentiam „ *Tout*

§. 5. Non autem in eo subsistunt quod fingant rationes & causas impulsivas, quibus homines in Civitatem civilem ex statu libertatis transiisse statuuntur, verum enim vero ut conditiones inveniant, quibus

„ *homme qui nait contracté*
 „ *en naissant des obliga-*
 „ *tions envers la société*
 „ *dont il est lui-même un*
 „ *fruit*”. Conf. de l’Ami-
 tié. Patet ergo quod ex ab-
 stracta hominis idea con-
 clusiones deducantur, quas
 evertit idea hominis qua-
 lis existit; quod itaque il-
 la aequalitas, illa libertas
 homini ideali, non vero
 reali conveniat.

Neque hoc latuit ip-
 sum PUFENDORFIUM;
 quippe de statu hominum
 naturali differens de *Off. H.*
 & *C. C. I. §. 6. L. 2.* dicit
 „ Hujus porro Naturalis
 „ status indoles conside-
 „ rari potest vel prout
 „ per fictionem reprae-
 „ sentatur, vel prout re-
 „ vera existit. Prius fit
 „ si vel concipiamus ab
 „ initio aliquam multitu-
 „ dinem hominum simul

„ existitisse sine ulla unius
 „ ab altero dependentia,
 „ uti de Cadmaeis fratri-
 „ bus in fabulis est: vel
 „ si fingamus totum ge-
 „ nus humanum jam ita
 „ dissolutum esse, ut qui-
 „ libet seipsum seorsim gu-
 „ bernaret, & nemo ulli
 „ alio esset vinculo con-
 „ junctus, quam similitu-
 „ dine naturae
 „ Manifestum quippe est,
 „ universum genus huma-
 „ num nunquam simul &
 „ semel in statu Naturali
 „ existitisse. Qui enim ex
 „ Protoplastis geniti e-
 „ rant, ex quibus, quid-
 „ quid est mortalium, o-
 „ riginem ducit, prout
 „ Divinae tradunt scrip-
 „ turae, iidem potestati
 „ Patriae subjecti erant”.
 „ Et adeo (inquit WEI-
 „ BERUS *in n.*) jam natu-
 „ ralis illa libertas quo-
 „ dam-

bus coaluisse censerī possunt, alia figmenta in subsidium vocant.

Scilicet ut homines in Societate Civili degant, requiritur 1°. Ut conjungantur (*n*). 2°. ut multitudo sit satis in-

„ dammodo circumscrip-
 „ tafuit: licet revera adhuc
 „ vixerint in Statu Natu-
 „ rali quatenus Civili op-
 „ ponitur”. Videmus ita-
 „ que, quod per fictionem
 libertas naturalis homini
 quatenus ex Patre & Ma-
 tre oriundo tribuitur. Uti-
 litatem suam habere potest
 fictio illa, dum summi
 Imperantes eorumque sub-
 diti respective ad semet
 mutuo existunt ac si exi-
 stentiam nacti fuissent
 uti de Cadmaeis fratri-
 bus in fabulis est. Quod
 etiam locum habet de
 Concivibus, qui vi im-
 perii, cui subsunt, in-
 ter se aequales habentur:
 & horum officiis determi-
 nandis inservire posset
 Verum Societatem civi-
 lem & officia inde pro-
 fluentia tali fictione adcom-
 modare incongruum non

tantum est sed periculo-
 sum, quum praxis inde
 dependeat. Neque illa
 indigemus, si statuamus ho-
 minem pro statu in quo
 existit tendere debere ad
 Universi, sui, aliorumque
 felicitatem. Ex illo e-
 nim deducuntur officia
 hominis, qua homo, qua
 Civis, &c.

(*n*) Ut scilicet adver-
 sus mala imminencia se tu-
 tos praestarent homines.
 PUF. *de Of. Hom. & Civ.*
 L. 2. C. 6. §. 1. ubi de-
 monstrat, finem hunc obti-
 neri non posse nisi conjun-
 ctione vel consociatione
 hominum. Verum anim-
 advertendum est quod hic
 nihil determinetur, dum
 voces *conjunctio*, *consocia-*
tio, sensum habeant nimis
 generalem; praesertim cum
 illa mala imminencia non
 determinentur: prout illa

ingens (o). 3°. perpetua atque perfecta voluntatum & virium unio. Voluntatum unio fieri nequit nisi singuli voluntatem voluntati unius hominis aut unius concilii subjiciant, ita ut haec sola decernat & determinet: uti anima quae Corporis motus ad suam voluntatem regit (p).

Ut subjectio fiat, requiruntur ex mente
Pu-

statuantur, statui debet praesidium: atque adeo eodem jure sic ratiocinari possemus, dum tutiorem se praestare non potest debilius quam se defensionis potentioris submittere, necessarium erat ut, qui sibi ab aliis inetuerent, se submitterent aliis. Minime necessaria erat *conjunctio* quam intendit PUFENDORFIUS. Et *consociatio* in genere sane nihil est.

(o) PUFEND. l. c. §. 2. Recte ad hunc locum animadvertit TREUERUS „ quod Auctor non primam Civitatum originem ante oculos habuerit; sed animo voluit ideam exoriturae Civitatis, quae nunc de-

„ mum inter homines, re-
„ lieta naturali libertate,
„ condenda foret.... Re-
„ quirat ergo insignem hominum multitudinem,
„ qua profecto non opus
„ fuit in primis Civitatibus condendis, quas
„ parvas fuisse tot monumenta historica & ipsa
„ Biblia loquuntur. &c. Et revera cum consociatio fieri nequeat nisi multitudine, & cum vox ingens nil plane determinet, videmus facile, quod omnes hae ambages nullius sint momenti. Homines vel Patresfam. liberi citra Societatem civilem per pacta, foedera, &c. se conjungere possent & tali ratione, quae ad quodvis per-

Pufendorffii duo pacta & unum decretum. Primo scilicet pacto fiunt Concives sive membra unius Corporis. Deinde formam hujus Corporis per decretum determinant: & tandem altero pacto ille vel illi, in quem vel quos regimen confertur, ad curam communis Salutis sese obstringunt, reliqui vero ad obsequium praestandum (*q*).

His-

riculum depellendum sufficeret, uti Summi Imperantes debiliores adversus potentiores pactum offensivum & defensivum ineunt.

(*p*) Uniri multorum hominum voluntates non posse citra constitutionem Imperii falsum pronuntiat TREUERUS *in n. ad Puf. l. c. §. 5. n. 1.* simul asserens, per alias societates & foedera uniri posse, atque id Germanis olim solemne fuisse. Et revera licet requiratur unio voluntatum in Civitate, ex necessitate unionis ad necessitatem Civitatis non procedit argumentatio: quod de conjunctione & multitudine ingenti quo-

que dicendum: uti ex supra dictis liquide constat.

Demonstrare debuisset PUFENDORFIUS ejusque Sequaces, quod liberi Patresfam. salutem suam intendere aut obtinere non potuerint, nisi coalescendo in Civitatem: haec autem demonstratio desideratur.

(*q*) Ad haec recte observat TREUERUS, quod minime sint probabilia, & quod ordo, qui in formatione Civitatis a Pufendorffio describitur, non nisi ab aliquo Pufendorffio excogitari potuerit. Et revera si rem recte putemus, illud omne tantum fingitur & adhibetur, ut fundamentum subministretur con-

sensui euidam, ex quo consensu obligationes mutuae Civium & Imperantium deduci possunt. Quod non obscure patet ex iis quae habet CARMICHAËL in *Obs. ad Puf. de Off. H. & C. L. 6. §. 9.* „ Ut, „ cunque sit (refero ipsius viri verba) cum li- „ quido constet, neque „ Civium inter se, neque „ Imperantis & Subdito- „ rum obligationem mu- „ tuam, nisi in consensu „ expresse vel tacite, im- „ mediate simul vel suc- „ cessive adhibito posse „ fundari, illi certe ope- „ ram ludunt & merito ri- „ dendos se propinant, „ qui e rerum gestarum „ monumentis legitimum „ civile imperium absque „ Civium consensu pos- „ se constitui probatum „ eunt „ Ast vero, an illi quoque ope- ram ludunt & merito ri- dendos se propinant, qui misso ficto & inutili consensu, ex Dei natura rela- ta ad constitutionem ge- neris humani hauriunt ea, quae illas obligationes di- lucide probant? Non tan- tum inutilis est ille con- sensus qui tacitus suppo- nitur, sed confusio in

quaestionibus politico-mo- ralibus decidendis ansam praebet, quod non tantum in hac disquisitione videbi- mus, sed videre est passim in Operibus Politicorum.

Concedit ipse CARMICHAËL l. c. Patresfam. aliquid instar Imperii Ci- vilis exercuisse: concedet quoque, ni fallor, quod omnes teneamur proximos contra injustos adgresso- res &c. adjuvare: Pactum ideoque primum, sic ge- neraliter sumptum, nihil aliud sibi vult, quam quod Homines consenserint in ea, ad quae per Leges na- turales tenebantur. Quid ideoque absurdius quam rursus istas obligationes ex illo consensu petere? Nec illo consensu opus est, ut demonstremus in Reg- no electivo Subditos non a se mutuo dissolvi, mo- riente vel deficiente Re- ge: nam intuitu Salutis corporis, cuius membra sunt, quam floccifacere ipsis non integrum est, conjuncti manere debent. Quod ad Decretum, non magis illo indigemus. Ex voluntate divina demon- stratur, quod teneatur Sum- mus Imperans in omnibus intendere Salutem corpo- ris

ris cui praeest, relative ad Salutem universam. Idem dicendum est de secundo pacto. Hinc merito invertitur *Pufendorfi* Sequacium ratiocinium. *Etsi*, inquit, *talis congregatio, talis confoederatio, sive coalitio, mediantibus duobus pactis & uno decreto, nunquam facta fuisset, tamen illa supponenda sunt, ut officia mutua Civium erga Cives, Civium & Imperantium mutua cognoscere valeamus.* Invertitur, inquam, hoc modo. *Licet talis coalitio unquam facta fuisset, inutilia sunt isthaec pacta & decretum, dum illa officia commodius & majori cum evidentia ex scopo Dei, dum Creaturas rationales produxerit, deducere possumus, & revera debemus.*

Porro, ipse CARMICHAËL l. c. consentit, uno pacto totam rem absolvi posse: quare ideoque recurrendum ad alterum & intermedium decretum. Ex hypothesebus simplicior, caeteris paribus, est admittenda. Fatetur insuper Clar. Vir verosimile non esse ut unus Paterfam. liber se submiserit alteri dotibus ingenii & corporis praecellenti; nonne igitur

minus probabile est plures Patresfam. id fecisse. Sane non video quare familia quaedam se non potuerit adungere alii familiae Patrifam. obsequium praestanti. Sexcentae causae illam impellere potuissent: dum nec una adaequata dari poterit, quae congressum & submissionem plurium Patrumfam. probabilia reddat. Nullo igitur fundamento concludit CARMICHAËL „ quod „ a veri similitudine non „ abhorreat in primis Civitatum fundamentis faciendis, idoneum Patrumfam. numerum inter se prius colligatorum junctim detulisse imperium”. Hoc, inquam, nullo fundamento concludit, & contrarium ni fallor attendenti patet. Si insuper ad historiarum fidem in re tam obscura provocare non liceat, uti contendit CARMICHAËL, non video quibus fundamentis nitantur Hypotheses *Pufendorfi*. Ex Historiis talem coalitionem probari non posse persuasum habeo. Non enim quidquam juvat quod ex DIONYSIO HALICARNASSEO de origine

ne Regni Romani refert
 HEINECCIUS, *Elem.*
Jur. N. & G. L. 2. §.
III. & III2. Nam, ne
 dicam quod tota haec *Dio-*
nysii narratio pro decla-
 matione historica haberi
 debeat, si rem attentius
 pensitemus, facile convin-
 cimur, quod Romani, ae-
 que ac omnes qui tali mo-
 do coaliti narrantur, li-
 bertate naturali jam fue-
 rint orbat; quod Civita-
 tem quamdam derelique-
 rint; quod ante derelicti-
 onem jam inter se fue-
 rint uniti; quod sub Du-
 ce vel Ducibus dimigra-
 verint, cui vel quibus prae-
 stabant obsequium; quod-
 que tantum convenerint
 de transferendo illo obse-
 quio, quemadmodum in
 Imperiis electivis &c. Hoc
 ipsum innuunt verba *Dio-*
nysii, quae pro *Pufendor-*
fii sententia minime mili-
 tant. Respondebant enim,
 referente DIONYSIO, con-
 gregati „ Nobis nova for-
 „ ma Reipublicae non est
 „ opus, nec a majoribus
 „ probatam, & per ma-
 „ nus traditam mutabi-
 „ mus; sed & priscorum
 „ consilium sequemur,
 „ quos non sine insigni
 „ prudentia illam Reipub.

„ formam instituisse cre-
 „ dimus & praesenti for-
 „ tuna contenti sumus.
 „ Cur enim illam incuse-
 „ mus, quum sub Regi-
 „ bus nobis contigerint
 „ bona, quae apud homi-
 „ nes habentur praecipua,
 „ libertas & imperium in
 „ alios? Et haec est no-
 „ stra de Republica sen-
 „ tentia ” Ex istis verbis
 dilucide patet, 1°. quod
 non erant liberi Patres-
 fam. qui congregati erant;
 de qua re tamen hic unice
 est quaestio. 2°. quod Im-
 perio jam subjecti fuerant;
 & quidem regio. 3°. quod
 congregati erant tales, qui
 cum libertate imperio e-
 tiam in alios gaudebant,
 quo maxime probabile fit
 quod fuerint Duces. Et
 4°. quod in eadem qua
Pufendorfius, versarentur
 sententia; nimirum *majo-*
res formam regiminis insti-
tuisse.

Praeterea quo jure In-
 fantes submiserunt Impe-
 rio Patresfamilias, si ipsi
 illud in Liberos non habe-
 bant. Consensus praesump-
 tus mihi est inanis vox.
 Cujus consensus praesumi
 debet, ille supponitur con-
 sensum denegare posse.
 Minus recte ratiocinantur
 il-

illi, qui ex facultate de suis bonis disponendi potestatem patriam inferunt Liberos Imperio cuidam submittendi; nam a facultate de suis bonis disponendi pro lubitu ad potestatem submittendi non procedit conclusio. Nec majori jure LOCKIUS *de Gub. civ.* C. 5. §. 22. hanc potestatem deducit ex utilitatibus & commodis, quae pro obsequio ferunt Liberi. Nam ubi Liberi in Civitate nascuntur, ipso facto Civitatis fiunt partes & imperio submittuntur. (n. m.). Opus ergo non est, ut deinceps a Parentibus submissi habeantur. Si Parentes supponantur sui juris uti summi Imperantes, ex repraesentamine utilitatum & bonorum nullum deduces jus cujusvis nominis, quo Parentes alteri tradere possent imperium in Liberos, quo ipsi non gauderent. Ratio enim sufficiens, qua imperium, quod non habent, alteri darent, magis sufficiens erit quoque ad idem ipsis concedendum.

Ut autem ad pacta & decretum revertamur, satis superque liquet, & infra plenius adhuc

patebit, quod haec pacta, hoc decretum sint mera inutilia figmenta; & minime necessaria, uti sibi persuadet BARBEIRAC, *in not. ad Pufend. de J. N. & G. L. 7. C. 2. §. 8. n. 5.* & MASCOVIUS ad eund. l.

In specie autem contra hoc Systema de origine Rerumpub. objicitur, quod pactum saltem secundum locum habere non videatur in Democratia, ubi imperium est penes populum, five penes concilium ex universis Patribusfam. constans, quia tota multitudo non diversa est ab ipso Summo Imperante. Verum hoc nihil aliud probat, quam quod in Democratia pactum illud secundum decreto circa formam sit involutum, quod de quacunque alia Regiminis forma dici potest, uti recte observat CARMICHAËL *l. c.* ita ut decretum illud sit pactitium. Praeterea, quidquid in contrarium adfertur, si paria faciamus cum *Pufendorffio*, & si concedamus talem conformationem Societatis Civilis, qualem tradit, quilibet coiens non tantum adprobare debet

for.

Hisce positis, jam sua natura sequitur, quod summi Imperantis voluntas, cum oriatur ex voluntatibus singulorum, quemadmodum ex viribus motricibus in Mechanica una oritur, quae composita audit, sese ad id tantum extendere valeat, in quod consensisse intelligi possunt coalescentes (1); & cum intelligantur coalescere, ut singuli inde suam felicitatem vel suae felicitatis probabilitatem augeant, liquet quoque quod nihil aliud velle potuerint in coalitione, nisi quod in omni casu aequalitas servaretur in gradu felicitatis vel infelicitatis singulorum, & quod illa aequalitas tempe-
ra-

formam Regiminis, sed etiam illi sese subicere, ac sese obstringere ad faciendum omne illud, quod pluralitate suffragiorum statuetur; quae obligatio, quum omnes supponuntur aequales & liberi, ex pacto oriri debet: & sic de caeteris.

(1) Idem obtinet circa eos, qui bello, cessione, aliave ratione imperio cui-dam submittuntur: illi e-

nim ex mente eorum, qui sententiae *Pufendorfi* adherent, decernunt suum victorem pro legitimo Imperante salutare & obsequium promittunt, qui actus duplex pactum & decretum involvunt.

(2) Si duplex illud pactum cum unico decreto tanquam fundamentum *Rerumpub.* admittimus, aequalitas illa servari nequit, quia victi durioribus con-

raretur pro ratione officii quod singulis incumberet, & prout salus Civitatis illorum interesset (s). Unde iterum profluit, quod in hoc regimine vel suae voluntatis determinatione nihil aliud intendere possit Imperans nisi communem omnium salutem, in qua talis aequalitas rite servatur.

Quod hæc ratiocinia attinet, animadvertimus,

1°. Quod supponant homines five Patresfam. liberos aliquando convenisse, ut de constituenda Civitate inter se deliberarent & disponerent: quod admodum improbabile est (§. 3. & 4.) (t).

2°. Si

conditionibus in Civitatem admissi censerentur debent. Et quibus limitibus in indeterminata submissione talium Civium obsequium circumscribi posset, non facile, ut puto, ex consensu praesumpto vel tacito a Pufendorfianis, aliisque, qui hac ratione officia determinare nituntur, evincetur.

(t) Quidquid de origine Imperii Romani refe-

rat HEINECCIUS l. c. & LOCKE de Imperio civili P. 2. C. 7. §. 101. patet quod Respublica Romana non formata sit ex unione Patrumfam. in statu naturali degentium; de quo tamen hic unice agitur. Idem dicendum de *Partheniis*, qui Duce *Palanto* ex *Lacaedemone* egressi sunt, & *Tarenti* in Italia domicilium fixerunt, uti refert *Just. Hist. L. 3. C. 4.* Quan-

2°. Si vel ponamus id unquam evenisse, longe probabilius foret, quod totus ille caetus aliquas Leges stabilivisset, secundum quas multitudo, sub ductu non vero sub regimine unius vel plurium, foret regenda, quam quod ille indeterminate consensisset in id, quod salutis Reipublicae esse sibi persuaderet unus homo vel unum concilium (u).

3°. Quod ad unionem Voluntatum & Virium, potius requiritur ut singulis omnis voluntas sit adempta, simulque valedicant facultati judicandi de iis quæ Reipublicæ interesse possint, & dirigendi vires pro lubitu. Præterea demonstrandum foret illam voluntatum & virium unionem alio modo ob-

Quando negamus formationem Rerumpub. per congressum Patrumf. ortam fuisse, non negamus simul Patresfam. unquam in statu naturali degisse, si modo per statum naturalem intelligatur Societas domestica. Id tantum volumus, quod hypothesis illa nullo jure fingi possit, dum mille modis Societas

civilis enasci potest, mutari, ac sensim sensimque ad certum statum perducere, dum nulla talium Patrumfam. librorum congressuum reperiantur vestigia; *la multitude des hommes étant en quelque sorte infinie, il a fallu en borner les relations à des Villes, à des Familles. De là les noms de Nation,*
de

obtineri non posse, nisi per talia pacta & decretum (v).

4°. Demonstrandum foret Patresfamilias familiam suo jure unius hominis vel unius concilii regimini submittere posse. Porro si consensus Patrumfam. fundamentum praebeere debeat coalitioni & inde natae submissioni indeterminatae, cum ille consensus ultra potestatem Patrumfam. extendi nequeat, patet inde quod ille consensus iterum ex hac potestate sit deducendus, & sic in indeterminata tali submissione jus, quod Patres in familiam habent, Summis Imperantibus tantum foret concessum (w).

§. 6.

de Patrie, de Maison, qui expriment autant de divisions de la société, qui imposent des obligations particulières, & qui restreignent les devoirs généraux de la société sans les éteindre. Conf. de l'Am.

(u) Provocamus ad naturam humanam & ad hominum proclivitatem ad partem semel liberta-

tem tuendam. Quis concipere potest Patresfam. liberos indeterminate se voluntati unius hominis vel concilii submittere?

(v) Contra supra vidimus, ubi de ista unione sententiam Treueri adduximus.

(w) Et sic unice & semper respiciendum foret, qualem potestatem habere potuerit Paterfam.

C

in

§. 6. Quidquid igitur de causa impulsiva constituendae Civitatis conjiciatur, ex generis humani natura patet, quod homi-
nes

in familiam. Unde evidenter liquet, quod quocunque etiam modo haec quaestio decidatur, tandem iterum ad potestatem patriam recurrendum sit, tanquam ad uberrium fontem, ex quo obligationes Civium & Imperantium mutuae deduci debent: quodque adeo frustra defudent Auctores supra citati in pactis, consensibus &c. fingendis; nisi jus Patrum in Liberos, quemadmodum LOCKIUS, pactis & consensu stare affirmare velint. Quis tamen non videt quod per talia figmenta in ambages incidamus, quae rem simplicem reddunt intricatam & erroribus involutam. Quis, qui in Jure Naturae non est hospes, non videt quod Summus Imperans, quis & qualis sit, unice teneatur ad pacta, quae scripta inter illum & Subditos intercedunt; & in

caeteris, quae determinata non sunt, ad id in genere, quod salutem Reipublicae promovere ipsi videtur.

Negare nolo quod fieri potuerit, ut Civitas quaedam tali coalitione nata sit; verum quis, faniori Philosophiae addictus, conclusionem a possibilitate ad realitatem admittat? & quod magis est a possibili particulari ad realitatem universalem? Innumeris insuper premitur incommodis hypotheticum systema, quod inde petitur; nec sufficit explicandis officiis quae inde profluere deberent. Hinc vides Moralistas plures (quibus merito applicari potest judicium, quod LEIBNITZIUS, summus inter Germanos Philosophus, tulit de opere *Pufendorfi*, cui titulus est *de Off. Hom. & Civ.*) vagis ratiociniis tum ex hoc tum ex illo principio argumentari. Ductus
ita-

nes inde jam a nativitate plenaria libertate fuerint orbati & nunquam aequales (x); quod familia peculiaris eodem modo Civ-

vi-

itaque non prurigne dissentendi, sed usus monito, quod habet WOLFIIUS *de hypothefibus Philos.* §. 4. illud, de quo agimus, systema proscribendum putamus. Dicit enim magnus ille Philosophus „ quod si ergo „ dogmata hypothefibus „ superstruas, quibus ad „ dirigendas actiones opus habes, incerta theoria incertam quoque pariet praxin. Ubi ergo „ praxis incerta periculosa est, quemadmodum in „ Moralibus & Medicina, „ ibi hypothefibus prorsus est valedicendum, „ nec permittendum, ut „ ab iis ullo modo praxis „ pendeat ”.

Illi insuper (ut hoc in transitu notemus) qui in causam impulsivam constituendae Civitatis tam studiose inquirunt, non attendunt, quod sic supponant, Deum homines in

statu imperfectissimo, relative ad eorum naturam, produxisse, quem ipsi homines deinceps mutare & emendare necesse habuerunt. Mihi tamen (missis caeteris rationibus) Dei sapientiae longe magis congruum videtur statuere, quod ita homines constituerit Creator, ut naturali ordine per leges Naturae in Societate nascerentur & Civitatem constituerent.

(x) Supervacaneum ducō omnia quae de agnoscenda hominum aequalitate naturali proferuntur refellere. Ad scopum magis pertinere videtur, ea quae habet SAM. DE COCCEJUS *in Introd. ad Grot. ill.* paulo accuratius examinare: quippe manifestum inde fiet, homines nec aequales nec liberos unquam fuisse.

Dicit nimirum *Dissert. prooem.* 12. §. 200. „ Status Civitatis non est im-

„mediate a natura sed me-
 „diate, quia Civitates
 „consensu struuntur” &
 §. 612. adstruit, Parentes
 Imperium in liberos &
 membra familiae habuisse
 ex jure naturae. „Sane
 „(inquit) si membra fa-
 „miliae aequalia & om-
 „nes personae familiam
 „constituentes in pari
 „conditione essent, pa-
 „ter in propria domo ni-
 „hil invitis membris fa-
 „miliae agere posset...”.
 „Haec potestas ante con-
 „stitutas Civitates i. e.
 „antequam familiae suum
 „jus in Civitates contu-
 „lerunt, plenissimum im-
 „perium, adeoque &
 „judicia capitalia com-
 „prehendebat”. Quod
 omne stabilit exempl. ex
 S. S. & prof. allatis. Ve-
 rum hic Illust. Cocce-
 jus non tantum concedit
 plenissimum imperium Pa-
 rentum in liberos, sed in-
 super Patrifam. in mem-
 bra familiae; in uxorem
 scilicet, in servos & an-
 cillas &c. Jam autem non-
 ne talis coetus pro Civita-
 te veri nominis haberi de-
 beat? Non recte enim de-
 finitur a Coccejo Civi-
 tas per *coetum plurium fami-
 liarum, juris tuendi causa*

congregatum: nam 1°. es-
 sentiae Civitatis non est
 ut ejus membra sint fam.
 2°. Non tantum juris tuen-
 di causa, sed felicitatis in
 genere censeretur deberent
 congregati. 3°. Haec defi-
 nitio etiam adplicari potest
 Societatibus ex. gr. mer-
 catorum, aliisque, quae
 constant ex Fam. & ju-
 ris tuendi causa sunt in-
 itae. 4°. Nulli hodie-
 narum Civitatum adplica-
 ri potest haec definitio,
 quippe nec Respublica,
 nec Regnum, nec quod-
 cunque aliud Imperium
 aut Civitas datur, ubi non
 inveniuntur homines, qui
 nullam habent familiam,
 & qui tamen pro veris
 membris spectari debent,
 quod de feminis itidem
 dicendum. Et sic vide-
 mus quod definitio Cocceji,
 forte sic prolata ut con-
 veniret iis, quae in ante-
 cessum protulerat, ex nul-
 la parte sit vera; ac quod
 cum legibus definitionum
 non congruat. Potius de-
 finienda foret Civitas per
 hominum multitudinem,
 cujus status uni volun-
 tati relinquitur determi-
 nandus. Haec autem de-
 finitio & Regno, & Reipu-
 blicae, & unicuique alii So-

Societati civili adplicari potest.

Miror sane quod THUMMIGIUS in def. quam dedit de Civitate *Jur. Nat.* §. 392. ingentem debere esse multitudinem affirmet; ac si ignoraret magnitudinem nihil ad rem facere. Quis Rempub. Lubecensem non haberet pro Civitate: qualis inter illam & Regnum Galliae differentia. Nonne Hamburgum Civitatibus est adnumeranda?

„ Patrefamilias (inquit
„ porro COCCIJUS)
„ mortuo, quotquot Capi-
„ ta ei subiecta fuere sin-
„ gula familias habere in-
„ ceperunt, & singuli Pa-
„ trumfam. nomen subie-
„ re”. Unde scivit hoc
COCCIJUS? Sane ex
historia non liquet, sed
potius istud, quod mo-
riente Patre jus patrum,
ideoque imperium sive to-
tum sive pro parte ad
filium natu majorem
transmittebatur, & quod
caeteri liberi ad obedi-
entiam ei praestandam te-
nebantur. „ Auctis igi-
„ tur hoc modo familiis,
„ cum una domo capi tot
„ familiae non potuerint,
„ in alias domos tanquam
„ in colonias exierunt,

„ atque ex his pluribus
„ domibus, quae ex ea-
„ dem domo & gente
„ prodierunt quaedam
„ constituebatur socie-
„ tas, quae pagus voca-
„ tur”. Sed Celeb. COCCIJUM hic rogatum vel-
lem, an qui ex impleta
domo exhibant, simul im-
perio solverentur an vero
non? Si prius affirmet,
nec historia nec ratione
id probabit: si posterius
admittat, habetur jam Ci-
vitas Patrumfamilias si-
ne pacto, sine consensu,
sed naturali ordine, con-
structa. Porro „ secutis
„ connubiis & affinitati-
„ bus contractis plures
„ orti sunt pagi, inter
„ quos cum memoria co-
„ gnationis pene deleta
„ esset, facile lites oriri
„ potuerunt, unde bel-
„ la secuta”. Ut hae li-
tes & haec bella orta
supponantur, non opus est
ut immemores cognatio-
nis statuantur Patresfam.
Experientia quotidiana fa-
tis docet, quod vincu-
lum cognationis nec lites
nec bella impediat; &
Cainum non impedivit
quo minus fratrem e me-
dio tolleret. Ast vero e-
rantne hi pagi nulli impe-
rio

rio subiecti, an vero illius a quo discesserant? An vero dissoluti, sui juris erant singuli? Hoc nullam admittit probabilitatem. Si vel prima vel secunda admittitur sententia, concedendum est quod uni vel pluribus paruerunt; & si verisimilitudinem spectes, non abhorrebit, si statuamus imperium in discedentes retinuisse illum, cui erant subiecti: dum simplex loci mutatio nihil in imperio mutare valet; nisi Imperans discedentes nec adjuvare nec regere possit; de quo hic non agitur.

Bella ideoque oriebantur. „ Bellum (ait Coc-
„ CEJUS) gerentes vici-
„ norum auxilia implora-
„ bant, & hae gentes so-
„ ciae, incursiones hosti-
„ um metuentes, commu-
„ nem coetum constitue-
„ bant, unde Civitates
„ ortae sunt. Non vi-
deo nexum inter auxilium implorare, inter societa-
tem inire ad incursiones hostium depellendas & u-
num coetum constituere, unde Civitates ortae forent. Hoc nec Rationi nec Historiis quadrat: Potius dicendum, si quid con-
jicere velimus, quod

ille, qui Pago vel Pagis imperabat, tyrannide coëgerit alios ut a suo imperio desciscerent. Mutandi ratio non datur sufficiens ubi imperium bene administratur; & hoc respectu Urbium, Regionum ex historiis quoque demonstrari potest; quemadmodum ex. gr. Patria nostra descivit ab Imperio Hispanico: quod pagi vel pagorum congeries male administrati se alieno & meliori Imperio submiserint; quemadmodum Provinciae nunc foederatae maximam partem se Imperio Caroli V. subjecerunt: quod infinitis ex causis prima imperia mutari potuerint & mutata fuerint, unde, stricte loquendo, Civitates non ortae sed in diversas formas mutatae sunt.

Hinc melius & brevius CICERO *de Off. L.*
„ I. C. 17. „ Cum sit
„ hoc natura commune
„ animantium, ut habeant
„ libidinem procreandi,
„ prima societas in con-
„ jugio est, proxima in
„ liberis, deinde una do-
„ mus, communia omnia,
„ id autem principium
„ urbis & quasi semina-
„ rium.

„ rium. Sequuntur Fra-
 „ trum conjunctiones ,
 „ post consobrinorum so-
 „ brinarumque, qui cum
 „ una domo capi non pos-
 „ sint in alias domos tan-
 „ quam in colonias ex-
 „ eunt. Sequuntur con-
 „ nubia & affinitates, ex
 „ quibus & plures pro-
 „ pinqui. Quae propaga-
 „ tio & soboles origo est
 „ Rerumpublicarum ”.

HORNIIUS vero *de Ci-
 vit. L. 2. C. 1. §. 9.* in eo
 consentit cum Coccejo, quod
 statuatur imperium imme-
 diate esse a Populo, me-
 diate a Deo „ Concessum
 „ est inquit primitus do-
 „ minium in res irratio-
 „ nales, mox secutum
 „ imperium maritale in
 „ Evam & procreatos ex
 „ hac liberos. §. 10. Deus
 „ mediante seu interce-
 „ dente Populi suffragio
 „ constituit Regem: item
 „ Deus mediante sive in-
 „ tercedente successione
 „ occupatione confert
 „ Majestatem ”. Inde &
 ex aliis HORNII locis pa-
 tet illum varias causas ad-
 mittere quibus ansa prae-
 betur formandae & mutan-
 dae Societati.

Revertimur ad Coc-
 CEJUM §. 613. . . .

inquit „ Certum ergo est,
 „ Civitates, caetum illum
 „ juris tuendicongregatum
 „ i. e. imperium prout in-
 „ ter gentes est constitu-
 „ tum ex pacto hominum
 „ ortum esse”. Hoc liben-
 ter & Coccejo & aliis qui
 ad tale pactum recurrere
 necesse habent concedi-
 mus, quippe nullae sunt a-
 ctiones quae in pacto fun-
 datae censerentur non possent.
 Verum ubi pacta expressa
 desint, cujusnam utilita-
 tis erit illud pactum prae-
 sumptum vel tacitum, dum
 in jus Patrumfam. in Li-
 beros unice consensisse
 supponi possint, quod jus
 sine pacto eandem vim ha-
 bet, & sua natura, sive
 naturali ordine, sive dis-
 cessione, sive dimigratio-
 ne, sive coalitione, sive
 quocunque alio modo for-
 mata vel mutata sit Civi-
 tas, sequitur ex obligatio-
 ne mutua subditorum &
 Imperantium, ex ipso Ju-
 ris Nature principio de-
 ducta. Non negamus trans-
 lationem Imperii, de qua
 loquitur COCCIJUS,
 quando dicit „ At nega-
 „ ri nequit jus imperii
 „ quod in Civitatem col-
 „ latum est a Deo esse:
 „ jus enim illud consistit
 C 4 „ in

„ in tuendo jure Singulo-
 „ rum (potius dicere de-
 „ buisset *totius congregati*)
 „ quod officium Patribus-
 „ fam. concessum ab his
 „ autem in Civitates, ea-
 „ rumque Rectores trans-
 „ latum est ”: & in *ead.*
Dissert. §. 1622. „ Causa
 „ sa imperii sive summae
 „ potestatis mediate est
 „ Deus causa
 „ immediata pactum ac
 „ consensus Patrumfam.
 „ qui in unam Civitatem
 „ coeunt ”.

Non negamus, inquam,
 talem translationem modo
 pactitio fieri, & vim pa-
 ctorum induere, si facta
 sit; sed talis translationis
 probabilitatem negamus.
 Multo probabilius est im-
 perium ab uno in alium
 fuisse devolutum, delatum,
 vel translatum sine consen-
 su pactitio Patrumfam. uti
 hodie fit: & si vel talis
 Patrumfam. translatio fa-
 cta fuisset, ex pacto qui-
 dem, uti in caeteris trans-
 lationibus, jus imperii
 haberent, sed ex pacto
 neutiquam modus impe-
 randi deduci posset; il-
 le modus sive actus regen-
 di non determinandus est
 ex eo in quod consensu
 se haberi possunt Ci-

ves, sed ex iis quae ad
 salutem omnium relative
 ad Salutem generis huma-
 ni promovendam faciunt.

Denique addit Cocce-
 jus §. 616. „ haec ergo
 „ est vera origo Civita-
 „ tum; ex una enim fa-
 „ milia per propagatio-
 „ nem plures familiae or-
 „ tae sunt, quae vel ex
 „ necessitate vel ex utili-
 „ tate in unum coetum se
 „ congregarunt, ac se sua-
 „ que arbitrio vel unius
 „ vel plurium subjecerunt:
 „ & §. 200. obligatio in-
 „ ter membra Civitatis
 „ oritur ex pacto, & ha-
 „ ctenus ex jure natura-
 „ li §. 55. jura ci-
 „ vilia nituntur consensu
 „ Civium, adeoque fide
 „ data. Illi enim, qui in
 „ Civitate coeunt sese ar-
 „ bitrio Civitatis submit-
 „ tunt, simulque promit-
 „ tunt se decretis, statu-
 „ tis & legibus Civitatis
 „ parituros. Ex hoc pa-
 „ cto singuli tenentur.

Et sic tandem Illust.
 Coccejus delabitur ad
 sententiam *Pufendorfi*, ac
 si unquam multitudo Pa-
 trumfam. libertati vale-
 dixisset; & convenisset
 ut se alterius arbitrio tra-
 derent, quam sententiam
 fu-

supra satis ni fallor refutavimus.

Ex iis tamen quae ex Cl. Coccejo retulimus; patet quod ex ejus opinione quaestio de qua agimus, aequae ac omnes politicae quaestiones, non dirimenda sit secundum id in quod consensisse judicantur olim congregati liberi Patresfam. sed tantum secundum id quod salutis Civitatis congruum videtur; quod alio loco indubitanter adfirmat & quod hic animadvertisse sufficit.

Nec multum a Cocceji sententia abluunt ea quae habet LOCKIUS de *Gubern. civ.* C. 5. §. 23. Vers. gal. ed. Genev. „ Cependant (inquit) il est aisé „ de voir que dans les premiers tems du monde, & „ dans les lieux qui n'étoient guères peuplés, des „ familles venant à se séparer & à occuper des terres inhabitées, un Père devenoit le Prince de sa famille, & le Gouverneur de ses Enfans, dans leurs premières années, & aussi „ après qu'ils étoient parvenus à l'âge de discretion. En effet, il leur auroit été bien mal aisé „ de vivre ensemble, sans

„ quelque espèce de gouvernement; & il y a apparence que le Gouvernement du Père fut établi „ par un consentement exprès ou tacite des Enfans, & qu'il continua „ ensuite sans interruption, „ par le même consentement. Et certes, il ne „ pouvoit y avoir alors rien „ de plus expédient, qu'un „ Gouvernement par lequel „ un Père exerçât seul dans „ sa famille le pouvoir exécutif des Loix de la Nature, que chaque homme „ libre a naturellement, & „ que par la permission qui „ lui en avoit été donnée, „ il eut un pouvoir monarchique. Mais cela, comme on voit, n'étoit point „ fondé sur aucun droit paternel, mais simplement „ sur le consentement des „ Enfans. . . . §. 24. „ il étoit aisé & presque „ naturel aux Enfans de „ revêtir leur Père de l'Autorité du Gouvernement, „ par un consentement tacite. Ils avoient accoutumé dans leur enfance „ de se laisser conduire à „ lui, & de porter devant „ lui leurs petits différens, „ & quand ils étoient devenus des hommes faits; „ qui

„ qui pouvoit être plus pro-
 „ pre que leur Père pour
 „ les gouverner. &
 „ les enfans n'auroient su
 „ trouver une plus grande
 „ surété pour leur paix,
 „ pour leur liberté, pour
 „ leurs biens, que dans la
 „ conduite & le Gouverne-
 „ ment de leur Père.

Haec ita fuisse adduxi ut constaret illos ipsos, qui strenue libertatem hominis tueri conati sunt, Patribus tamen, alii Imperio non subjectis, concessisse imperium in familiam; & consensum aliquem supposuisse & in partes vocavisse ut illud imperium ipsis jure competere demonstrare valerent. Secundum eos itaque felicitas domestica postulabat ut Imperio Patrio, & sic satis arbitrario, gubernaretur ista societas. Jam vero jus Naturae illam felicitatem pro viribus promovere unumquemque jubet; jubet itaque Parentes tale imperium exercere, Liberos isti obtemperare. Opus itaque non est consensu Liberorum qui renitentes cogi possent, secundum illud praeceptum Juris Nat. dum caeteroquin consensum de-

negando absolvi possent.

Ut dicam quid res est, mihi videntur omnes Moralistae illa figmenta adhibuisse eo fine, ut summos Imperantes & subditos quibusdam officiis, vinculo indissolubili, pacto nimirum, obstrictos asserere valerent. Ne omnes difficultates enumerem quibus pacta tacita & praesumpta obnoxia sunt, facile apparet Philosopho, quod sine pactis tota res absolvi possit, & quod ficta pacta, ad ficta conducant officia, quae itaque non nisi fictam & incertam, ut ait WOLFIUS, praxin parere possint.

Ad hoc proinde pactum obtinendum, imperium non nisi consensu niti contendunt. Consensus pactum involvit ergo & imperium. Vidimus imperium locum haberi posse sine consensu obedientium, vidimus ergo majorem falsam esse: minoris invaliditatem demonstramus ex KOEHLERO. *Spec. de Jur. Soc. in genere*, „ In auxilio (inquit §. 43.) quod nobis „ ab aliis fertur ex alieno „ fit nostrum: mutatio „ nostri in alienum (obligatoria) fit solo pacto „ cto

„cto iusto; auxilium
 „itaque obligatorium
 „non nisi ex pacto iu-
 „sto descendit. Id quod
 „etiam de auxilio mu-
 „tuo obligatorio affir-
 „mandum est. Enim-
 „vero in Societate de-
 „prehendimus auxilium
 „mutuum; si proinde
 „& hoc auxilium socio-
 „rum mutuum debeat
 „fieri obligatorium (id-
 „que in foro externo
 „de quo nos loquimur);
 „illud non nisi ex pacto
 „iusto concipitur. So-
 „cietas ergo obligatoria
 „non nisi ex pacto de-
 „scendit”.

Patet quod in hac de-
 monstratione supponan-
 tur tanquam demonstrata
 1°. quod in auxilio, quod
 nobis ab aliis fertur, ex
 alieno fit nostrum. 2°.
 quod mutatio nostri in
 alienum (obligatoria)
 fiat solo pacto. 3°. quod
 Societas mutuum auxi-
 lium involvat. 4°. quod nul-
 la Societas detur ubi non
 totum oritur ex eo quod
 ex nostro aliquid fiat alie-
 num. Quod ultimum tamen
 in Civitate falsissimum est;
 dum suo jure imperium
 exercere possint Patres-
 fam. uti supra vidimus.

Quo ad primum igitur:
 hoc demonstrat ex eo,
 quod participes fiamus vi-
 rium eorum qui nobis ad-
 jumento sunt, & quod sic
 nanciscamur partem vi-
 rium alterius: quod sic
 ex alieno fiat nostrum
Exercit. §. 1252. Hoc
 ita posito videndum nunc
 an secunda propositio ve-
 ra sit; nim. quod mutatio
 nostri in alienum obliga-
 toria fiat solo pacto. Hoc
 demonstratum supponit
 ex §. 1349. *Exerc.* ubi se-
 quentia habentur. „Sola
 „pacta iusta servanda sunt;
 „& consequenter effectui
 „danda. Solis ergo pactis
 „iustis & nostrum mutatur
 „in alienum seu transfer-
 „tur in alios. Solo proin-
 „de consensu nostro pacti-
 „tio eodemque iusto, &
 „nostrum in alios transfer-
 „tur”. Hoc rursus demon-
 strat ex eo quod quae pro-
 missionibus conveniunt e-
 tiam pactis conveniant;
 quod ad validitatem pro-
 missi requiratur ut in pro-
 mittente & in eo cui pro-
 mittitur, & ex consequenti
 in paciscentibus detur con-
 sensus reciprocus. *Ex.*
 §. 1287. 1288. & quum
 promissum sit finis pro-
 mittentis, promissio ef-
 fe.

fectui detur si $\tau\delta$ suum actu fiat alienum §. 1305. *Ex.* quod sola pacta iusta fervanda sunt §. 1313. & consequenter effectui danda, §. 1269. quod ideoque solis pactis iustis $\tau\delta$ nostrum mutatur in alienum, seu transfertur in alios; quod proinde solo consensu nostro pactitio eodemque iusto, $\tau\delta$ nostrum in alios transfertur. Sed re attentius examinata non unum modo vitium in hoc offendes argumento. Nempe KOEHLERUS in conclusione $\tau\delta$ nostrum universaliter adsumit, & sermo est de nostro circa quod pactum versatur. Universaliter enim negatur quod $\tau\delta$ suum in alium sit transferendum quando pactum est iustum, & falsissimum quod solis pactis iustis $\tau\delta$ suum mutetur in alienum.

Totum ideoque *Koebleri* argumentum co reddit, quod quum promissio acceptata sit pactum, ejusque finis sit transitus sui in alium, ipse ille transitus pactum supponat: quod ideo mutatio nostri in alienum solo pacto fiat. quae tamen conclusio non procedit: nam licet om-

nis transitus nostri in alienum ex promissione oriundus pactum pro fundamento habeat, inde tamen non sequitur quod omnis transitus in genere stet pacto. Demonstrare debuisset quod nostrum in alienum mutari nequeat nisi praecedente promissione. Nam licet verum sit, quod omnis promissionis objectum sit transitus sui in alienum, hujus tamen propositionis inversa inde non fit vera; scil. quod omnis transitus sui in alienum sit promissionis objectum, quod fundamentum est, quo *Koebleri* Argumentum innititur.

Quum itaque non demonstret ex alio principio quod Societates obligatoriae promissione nitantur, ita quoque non sequitur quod Societas obligatoria non nisi ex pacto descendit. Videamus jam an illa ex quasi pacto ortum trahat.

WOLF. *Jus. Nat.* §. 1. definivit *Societatem in genere per pactum vel quasi pactum de fine quodam conjunctis viribus consequendo.* Admissa hac definitione, lis composita est. Defen-

fendit hanc celeb. Vir ex eo quod quae contra eam objiciuntur exempla aut nonnisi per abusum, seu inconstantiam loquendi Societates dicuntur, ut adeo non nisi de nomine lis sit; aut nitantur quasi pacto, quod juri naturae alias vindicavit. Sed 1°. invalidae objectiones contrarium non probant, ni hoc aliunde sit demonstratum. 2°. definitio non convenire mihi videtur Societati in genere ni omnes nostras actiones ex quasi pacto deducere velimus. 3°. Non recte quasi pactum Juri Naturae vindicavit WOLFIUS. Nam ut hoc demonstret sequenti utitur argumento *Jur. Nat. Part. V. §. 511.* „ Etenim „ (inquit) si quis alteri „ naturaliter perfecte obligatus non est, necesse est ut alteri sese obliget perfecte consensu suo. Quod si ergo consensus expressus alterius haberi nequeat, aut impossibile erit ut alterum tibi obliges, aut consensus alterius praesumendus. Quam ob rem cum quasi contractus sit, si consensu alterius praesumpto in-

„ ducitur obligatio, quae „ si contractus est juris „ naturalis, quatenus eodem jure ad inducendam obligationem perfectam requiritur consensus alterius, expressus autem haberi nequit”. Tota proinde res in eo sita est, quod aliquis perfecte obligetur, qui naturaliter vel imperfecte vel non obligatus est. Hoc inquit WOLFIUS fieri nequit nisi consensu: „ etenim (ait) si quis „ alteri &c. necesse est „ ut alteri sese obliget „ perfecte consensu”. Sed hanc necessitatem, quam tanquam demonstratam adsumit, non demonstravit. Provocat enim ad §. 357. *Part. 3. Jur. Nat.* ubi demonstrat homines ad dandum & faciendum perfecte sese invicem obligare *posse* mutuo consensu. Jam vero se invicem perfecte obligare *posse* consensu sane non involvit, quod qui perfecte non obligantur, alio modo obligari non possint nisi consensu. Praeterea, Natura obligationis imperfectae est, ut ego solus sciam an teneam ad aliquid faciendum vel

vitatem componere potuerit ac integrae gentes nostris temporibus; quod variis circumstantiis & ob varias rationes illae Ci-
vi-

vel omittendum. Quo fundamento proinde in me praesumas consensum: ex tua dices necessitate. Quomodo scis tuam necessitatem ad petendum majorem esse mea ad denegandum. Praesumamus ambo; quid fiet? Uno verbo, Fundamentum praesumendi, si jus tibi dat consensum supponendi, dabit tibi jus me sine meo consensu cogendi. Ubi fundamentum ad cogendum deest, deest quoque fundamentum ad praesumendum. Porro, contradictorium mihi videtur perfecte non obligari, & e re mea esse ut perfecte obliger; nam ubi e re mea est ut perfecte obliger ibi Jus Naturae me jubet perfecte obligatum esse. Ubi Jus Naturae me jubet perfecte obligatum esse, ibi perfecte obligatus sum. Contradictorium mihi quoque videtur non perfecte obligari, &

alii competere jus me perfecte obligandi.

Si jam ad Societatem ejusque essentiam attendere velimus patet Definitionem Summi Viri non satis rigidam esse; dum facile liquet quod omnis societas pactum pro fundamento non habeat; quodque omnis consensus non involvat pactum. Ut autem hujus contrarium directe demonstremus, non definiamus sed ex naturae mentis videamus quid sit consensus. Consensus est voluntatis determinatio ad determinatum statum, vel acquiescentia in determinatum statum; ubi per acquiescentiam intelligimus actum mentis, quo percipit sibi alium statum non esse praeferendum. Nec oportet quo fundamento stet haec perceptio; an libere, vel coacte ita judicet: sufficit quod ita judicet. Si jam plures voluntates simul

vitates accrescere vel decrescere potuerint ,
& infinitis de causis mutari. Fata Popu-
lorum id dilucide probant (y).

§. 7.

mul ad unum quid deter-
minantur, dicitur consen-
sus mutuus. Hic autem
actus mentis non evertit
hominis facultatem de
sua felicitate judicandi &
consequenter agendi pro
singulo statu. Nam ubi
electio ex pluribus possi-
bilibus fit, aequè percipi-
mus tali statui nullum
esse praefendum ac ubi
sponte vel coacte tale fe-
rimus judicium. Sed quan-
do pactum initum est, le-
gitimo modo adimitur fa-
cultas in statu determina-
to aliter quam determina-
to modo agendi: tunc e-
nim percipimus talem sta-
tum omnibus esse praefe-
rendum, non quia sic
nunc nobis praesens fisti-
tur, sed quia pactum pro-
hibet alium quam eum, de
quo conventum est, prae-
ferre; quod libertatem tol-
lit. Pactum idcirco involvit
consensum, non vero con-
sensus pactum. Licet jam
verum foret quod in om-

ni Civitate requireretur
consensus mutuus, unio
voluntatum &c. non ta-
men ideo fide data jura
civilia niterentur. Nam
consensus ille repetendus
foret ex eo, quod talis
status omnibus sit praefe-
rendus, quia Lex de fe-
licitate promovenda id
postulat; & non quia de
eo pactum est olim; & ob
hanc causam hac sola lege
nituntur jura civilia. Ta-
lis certe consensus in bo-
no Cive requiritur; qua-
tenus praeferre tenetur
quod Lex divina & secun-
dum eam leges civiles
praescribunt; sed defe-
ctus illius consensus ni-
hil obligationi S. Imp. ac
Civium detrahit vel addit.

(y) Plures Patresfam.
test. sacr. script. Socie-
tates segrege formarunt
& illas tanquam Societa-
tes civiles regebant. *Ge-
nes. C. 25. & C. 27: V. 31.*
Just. L. 1. C. 1. Civitates
Cives dimiserunt ad Civi-
ta-

§. 7. Cum ideoque tot causae & tot variae rationes homines incitare potuerint ad Civitates majores formandas, cum Civitates majores per infinitos casus natae esse potuerint, quo jure ideoque ex his unum eligemus, secundum quem officia Civium erga Cives, Civium & Imperantium mutua &c, metiri volumus. Quo jure ad pactum fundamentale, ad conventiones tacitas, taliaque alia figmenta recurritur? Hoc certum est, quod si pacta, conventionesve expressae dentur, quae fundamentum Societati civili praebent, ad ea sit respiciendum, quando agitur de officiis inter Superiores & Subditos; ast ubi haec defunt, nullo jure, nulla de causa, nulla necessitate deflectimus a simplici principio de promovenda felicitate.

§. 8. Ex ipsa enim Dei natura legitime de-

tatem peculiarem condendam. Filio natu majori imperium in familiam relinquebatur. Quo non se extendebat jus primigenitorum? Colo-

nias secum ex Egypto duxit Cecrops. Talia existant innumera exempla.

(z) Desiderio propriae felicitatis omnes quoque ferri quotidie experimur:

un-

deducitur, quod omnes Creaturae rationales teneantur felicitatem vel perfectiorem statum (qui felicem involvit) generis humani singulorumque Entium promovere, pro relatione, quae inter illa & genus humanum aliaque Entia felicitate capacia intercedit (z). Quacunque ideoque de causa coiverint vel Homines peculiare vel Familiae, vel Civitates minores, id immutatum manebit, quod lex fundamentalis cujusvis Civitatis vel Societatis civilis sit ejus felicitatem omni cura promovere, modo totum genus humanum vel ejus minores partes inde detrimentum non capiant. Felicitatem totius felicitati partis semper praeferendam esse facile patet.

§. 9. Omnes proinde casus, qui ex legibus fundamentalibus expressis decidi nequeunt,

unde eodem jure, quo supra laudati autores, hoc desiderium promovendae salutis pro causa impulsiva constituendae civitatis allegare possem;

& majori adhuc jure, quippe haec caeteras continet tanquam genus species. Jam dudum quoque animadverterunt Philosophi, quod ex natura gene-

queunt, secundum hanc universalissimam regulam erunt dijudicandi (*a*). Si ex gr. per quamdam legem statutum fuerit, Civem in imminente periculo tradendum esse, tradi deberet: si de tali casu nihil statu-

neris humani in se spectati vera Juris naturalis principia erui nequeant, & quod illa ex contemplatione attributorum divinorum sint haurienda. Quid enim illo absurdius? *Homo manus habet, ergo ius sese defendendi?*

(*a*) Ponamus familias quasdam convenisse & Societatem Civilem formasse, quaedem conditiones fundamentales fuerunt expressae & stabilitae vel non. Si prius, hae conditiones sunt ipsae leges fundamentales: si posterius, censendi sunt omnes consensisse in id, quod

maxime felicitatem totius corporis promoveret, tum quia hoc ex voluntate Dei deducitur, tum quia singuli coeunt vel coire debent, ut ex felicitate corporis felicitas membrorum firmetur. Idem valet de iis qui civitate donantur.

(*b*) Hic non volo ac si nunquam leges fundamentales mutari possent. Lex enim ex divina natura deprompta est omnibus anteponenda: at vero secundum eandem legem non facile tales mutationes sunt admittendae. Praeter alias enim rationes ad hoc semper at-

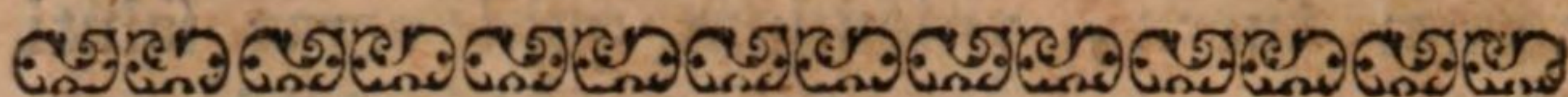
tutum fuerit, videndum quid verae salutis Civitatis congruum foret (*b*). Videamus nunc, quo modo hanc nostram quaestionem solvere conati sunt varii non infimi ordinis Autores.

CA-

attendendum, quod istae leges ob utilitatem publicam fuerint latae & ideo non mutandae, nisi tractu temporis aliisve de causis contrarium effectum edant. Hoc enim in casu mutandae, abrogandae sunt leges fundamentales, quaecunque sint. Secundum legem judicare quia lex est, est ratiociniorum omnium pessimum. Secundum legem judicare quia Lex felicitati Civium inservit, est unicum quod postulat aequitas, quod jubet summum Numen.

Porro, quum in omni imperio officium Imperan-

tis sit judicare de felicitate Civitatis, de mediis ad illam conducentibus & de illis in actum deducendis, sequitur quod ubi leges dentur expressae, Cives noluerint omnia arbitrio Imperantis stare, nullo ipsi eorum, quae per istas leges stabiliuntur iudicio relicto. Unde simul manifestum fit, quod nec refragantibus, nec insciis aut inconsultis Civibus, tales leges mutari vel abrogari possint, quodque Cives nunquam jus amittere possint leges vindicandi, & si non concedantur, armis & vi illas repetendi.

CAPUT SECUNDUM.

*Varias Autorum sententias circa hanc
quaestionem sistens.*

§. 10.

In genere quaeritur, an si Civitas quaedam ab injusto quodam hoste ita prematur,

(a) Ut status quaestionis rite ponatur, intelligimus per exitium moraliter inevitabile discrimen tale, in quod *Saguntae* conjiciebantur, quum ab *Annibale* oppressae erant. *Roma* dum *Brennus* Capitolium obsidione tenebat, & post victoriam ab *Annibale* *Capuae* reportatam. *Athenae*, quando *Miltiades* omnia incerto praelii eventui committere debuit. *Carthago*, dum a *Scipione* obsidione erat cincta. *Helvetii*, quando eos adorie-

batur *Carolus Audax*: tale discrimen quod Patria nostra plus semel sub *Philippo II.* passa est: quod minabatur nostris temporibus Reginae *Hungariae*, quum *Galli* eam avito folio dejicere & spoliare videbantur; quo periclitatebatur olim *Respub. Genuensis* & nuper Patria nostra a *Gallis* invasa. Per talia discrimina imminens vel moraliter inevitabile exitium intelligendum esse facile attendenti patet. Caeteroquin casus non dabi-

tur, ut exitium totius Civitatis moraliter inevitabile sit (*a*), unus Civium ab hoste designatus ipsius irae permitti possit, ut a proposito desistat & tota Civitas ab imminenti periculo liberetur. In specie, an talis Civis a Concivibus deferri possit; an teneatur semet ipse tradere; an iuste tradi possit?

§. 11. Deferri posse adfirmatur hisce principiis. 1°. Quod Rectoris officium magis circa totum quam circa partes versetur (*b*). Concedimus, quod Rectores potius felici-

ta-

dabilis, & quem natura rerum impedit quo minus existat, poneretur. Ad hanc quaestionem quoque pertinet *Neutralitas* oblata, aliique casus, qui Civitatem dehortari videntur ab iis, quae ipsi facienda incumbunt. An ex. gr. quaedam Regni vel Reipublicae Provinciae in imminenti periculo cedi possint hosti potentiori. &c. Narratur ex. gr. de *Mauregato Hispaniarum* Rege, quod quinquaginta nobiles puellas

& totidem plebejas *Ara-
bum* libidini, veluti tributum annum concesserit. Talia enim ex iis, quae ad hanc nostram quaestionem proferuntur, facile decidi possunt.

(*b*) Ita ratiocinatur GROTIVS *de J. B. & P. L.* 2. C. 25. §. 3. & hoc ex eo deducit, quod Rectores non teneantur omnem injuriam, Civi illatam, per bella ulcisci, sed tum demum, quando id sine omnium aut plurium subditorum incom-

tatem totius quam partium singularum intendere debeant, si de aequali gradu felicitatis agitur. Nam si per aliquod detrimentum singulis Civibus allatum, detrimentum majus unius Civis averti posset, quis negaret potius singulos Cives tale detrimentum pati debere, quam unum ex illis perdere. Praeterea id ipsum est, in quod est inquirendum, an quidem Civita-

modo fieri potest. l. c. §. 2. Itaque inquit §. 3. „ si „ civis unus, quamvis in- „ nocens, ad exitium ab „ hoste deposcatur, du- „ bium non est, quin de- „ feri possit, si appareat „ Civitatem hostium vi- „ ribus multo esse impa- „ rem; eam scilicet ob „ causam, quod Rectoris „ officium magis circa „ totum quam circa par- „ tes versatur.”

Recte ad ea, quae *Gro- tius* de ultione docet, re- spondet *ZIEGLERUS* ad b. l. quod bella numquam gerantur sine incommodo plurium Civium. „ Ec- „ quando (ait) sine om- „ nium aut plurium subdi- „ torum incommodo bel- „ lum geri potest? Et „ quamvis id fieri posset, „ quis inter Rectores tam „ providus fuerit, qui „ id certo sibi polliceri „ queat”? & non minus recte v. D. *MUELEN* ad eundem locum, quod ex obligatione ulciscendi ad obligationem defen- dendi nihil concludi pos- sit: „ Non, inquit, eadem „ est ratio defensionis „ quam ultionis; non est „ necessitas ulcisci inju- „ riam, sed tueri civem „ innocentem non solum „ dictat ratio, sed & mu- „ tua illa conventio Prin- „ cipem obligat; potest „ enim remitti injuria ob „ „ ma-

vitatis verae felicitati, imo & generis humani consulatur, si talis Civis deferatur (§. 9.), quod ex *Grotii* verbis non liquet.

2°. Quia & ipsa peribit Civitas, & innocens Civis nequaquam fervabitur. Verum hoc ratiocinium certitudinem supponit, dum loquimur de probabilitate; ideoque nihil demonstrat.

3°.

„ malum majus evitan-
„ dum &c. ” Quod fir-
mat ex eo, quod defen-
sio mutua in causa fuerit,
cur renunciantes libertati
naturali in Civilem Socie-
tatem coiverint mortales.
Non tamen praetereun-
dum quod argumentum,
ex quo Cl. v. D. MUE-
LEN suam sententiam ad-
struit, unice & ad sum-
mum valeat contra eos,
qui fictam illam coitionem
admittunt; nam in omni-
bus casibus, ideoque ae-
que in ultione ac defen-
sione, unice est respicien-
dum ad id quod postulat
salus Reipublicae, uti su-
pra vidimus (§. 9.) Cum
tamen ultio non ita Reipu-

blicae, caeteris paribus,
interesse possit, quam de-
fensio, eatenus procedit
observatio Cl. v. D. MUE-
LEN.

Porro ad haec verba,
dubium non est, respondet
ZIEGLERUS *d. l.* „ Imo
„ vero dubium maximum
„ est. Pugnat enim hoc
„ cum tacita conventionem
„ Civium inter se & cum
„ Capite, qua scilicet
„ placuit ab initio, dum
„ coiret Societas Civilis,
„ ut una esset salus om-
„ nium, unum & cummu-
„ ne periculum”. „ Justi-
„ tiae (inquit v. D. MEU-
„ LEN) & fidei repug-
„ nat civem innocentem,
„ quem protegere & de-
„ fen-

3°. Quia Civis insons postulare nequit ut pro se & secum tota Civitas pereat (c), quae ratio rite proposita ad hoc recidit, quod Civis insons postulare nequeat ut tota Civitas se periculo imminenti exponat, ut ipse fervetur. Cum autem postulare posse intelligitur Civis id, ad quod obligantur Concives & Summus Imperans, haec ratio est mera petitio principii: nam de hoc

„ fendere contra omnem
 „ vim & injuriam oportet,
 „ deferere atque de-
 „ negare defensionem ac
 „ tutionem, quam sibi in-
 „ vicem praestandam Ci-
 „ ves devincti sunt & Ci-
 „ vibus Princeps: mutua
 „ enim defensio in causa
 „ fuit cur renunciantes
 „ libertati naturali in ci-
 „ vilem Societatem coi-
 „ verint mortales”. Verum haec tantum opponi possunt iis, qui supponunt ex consensu praesumpto tales quaestiones esse decidendas, & argumentum Grotii non tangunt: nam si demonstrasset, Salutem Civitatis veram tali desertione augeri, pro-

cederet ratio, quod Rectoris officium magis circa totum quam circa partes versatur, & sic recte probasset, dubium non esse quin Civis innocens deferi possit.

(c) Hanc secundam & tertiam rationem adfert PUFEND. de J. N. & G. L. 8. C. 2. §. 5. „ illud
 „ (inquit) extra dubium
 „ ponendum judicamus,
 „ non teneri Civitatem
 „ ejusmodi hominem cum
 „ exitio suo defendere:
 „ sic enim & ipsa peribit
 „ & innocens ille nequa-
 „ quam servabitur: ne-
 „ que ille postulare po-
 „ test ut pro se & secum
 „ tota Civitas pereat”.

(d)

hoc ipso quaestio est, num Imperans jure possit, sive an teneatur tali in casu derelinquere Civem innocentem (*d*).

4°. Quia minus malum majori praeferri debet: minus malum est, quod unus Civis pereat, majus quod tota Civitas periclitetur. Verum hoc assertum demonstratione indiget. Haec mala Salus Civitatis vera determinat, & illa sunt in ratione detri-
menti

(*d*) Ad idem recidit ratiocinium HEINECCI. in *prael. ad Grot. ad l. c.*
„ Ita, inquit, ipsius fe-
„ curitati prospicitur, &
„ vitio vertere non po-
„ test Civitati propter e-
„ jus personam pericli-
„ tanti, si haec eum ex-
„ cedere jubeat Civitate;
„ ne bello implicetur”.
Quas ambas propositiones negamus. Miror Clar. il-
lum Virum ita sine ullo ar-
gumento vel demonstra-
tionis specie ratiocinari.
Has rationes fane ex Pu-
fendorffio haustas omittere
potuisset. Egregie insuper
prospicitur Civi, qui jube-
tur ex urbe excedere quae
obsidione cingitur. Ter-

tiam rationem profert quo-
que SOTUS de *Just. &*
Jure. L. 5. q. 1. art. 7.
„ Respublica, (ait) cum
„ suo periculo non tene-
„ tur privatum Civem de-
„ fendere”. Illam sen-
tentiam indecoram & a
perfidia parum remotam
putat VASQUIUS, *Contr.*
Ill. L. 1. C. 13. quia una
salus, unum & commune
periculum inter Conci-
ves; quoniam hac de cau-
sa potissimum hujusmodi
Societatem politicam vi-
tamque socialem cives de-
legisse videntur. SOTUS
suam sententiam nulla de-
monstratione firmat. VAS-
QUIUS erroneo princi-
pio illum refellit (§. 7.).

menti quod Saluti Civitatis infertur: ideoque videndum, quid ex oppositis istam Salutem magis imminuat. Est ideoque hoc assertum mera petitio principii. Praeterea sic demonstrari posset, omnes tradendos esse excepto uno, si ita placeret potentiori.

5°. Quia naturaliter est in potestate cuiusvis Civis ob privatam utilitatem migrare ex tali Republica, sine venia Principis vel Rectorum publicorum; ideoque vicissim permittitur Civitati Civem deferere. Verum posito, quod hoc Civi naturaliter licitum

(e) ZIEGLERUS l. c. (§. II. n. b.) VASQUIUS l. c. (in n. ad §. II. n. d.) Contra haec *Vasquii & Ziegleri* ratio-
cinia, promissis nixa, ex ipsa promissionis natura, sequentia opponuntur. *Ad validitatem promissi* (ajunt) *requiritur ut promissio sit in potestate promittentis.* Hinc censentur Rectores publici promittere quantum fieri potest. Jam autem promissioni satisfieri nequit, si tota Civitas periclitetur, quia Rectores magis

tenentur ad conservatio-
nem corporis quam unius
membri: & hoc ex eo il-
lustrant, quod summi Im-
perantes non teneantur
aliis succurrere, si ipsi o-
pus habeant auxiliis, quae
promissa fuerunt. Quod
ratiocinium certe in qui-
busdam casibus validum
est. Rectoribus enim fe-
licitatem unius saluti to-
tius anteponere nunquam
licet: ast si ex promissis
sit ratiocinandum, ad id
tantum attendendum,
quod in promissione in-
ten-

tum sit, cuius contrarium tamen non ita demonstratu difficile foret, idem illud Civilicere dum Socii in periculo versarentur, quis statueret? Sane ex nullo principio hoc deducetur.

§. 12. Sic videmus Sententiam affirmativam ex his principiis deduci non posse; videamus quibus fundamentis innitatur Sententia negativa.

§. 13. Talem desertionem pugnare cum tacita Conventione inter se & cum Summo Imperante inita contendunt (*e*). Verum

tenderunt vel intendere potuerunt promittentes; & ex natura scopi argumentando videbimus totum hoc ratiocinium cadere. Revera ultra posse nemo obligatur; sed simul quis negabit hoc ita & in hoc casu praesertim, intelligendum esse, quod non obligemur ad majus periculum subeundum, illo quod ab alio avertere volumus? Si ex. gr. exercitus detur 100. mill. hom. ambiens exercitum nostrorum Sociorum 50. mill.

quibus ex foedere teneor auxilium adferre 10. mill. certe si illa decem mill. illis centum mill. exponere deberem, fidem in eo praestare non cogor, quia majus subiturus forem periculum, quam ipse invasus; & sic adjuvans non vero bello petitus auxilio indigeret. Ita quoque intelligendum est quod habet GROTIUS de *J. B. & P. L. 2. C. 16. §. 27.*
„ omnia intellige pro actus
„ ejus de quo quaeritur natura.

Jam

rum vidimus conventionem illam tacitam
merum esse figmentum (§. 4. 5. 6. & 7.)
ergo nihil ex eo concludi licet.

§. 14. Lege caritatis, five ex obliga-
tio-

Jam autem, si ad natu-
ram illius, quae fingitur,
coalitionis attendamus,
& ad promissiones vel pa-
cta praesumpta inde o-
riunda, liquide patet,
quod ita coaluisse debue-
rint, ut in omnibus pari
passu ambulent (§. 5.)
quo tendit ipsum VAS-
QUII exemplum eorum,
qui ut tutius iter haberent
simul coacti, unum & com-
mune periculum subire ta-
cite inter se fidem obstrin-
xerunt. Ita intelligenda
sunt pacta illa memorabi-
lia, quibus Gentes sibi mu-
tuo pollicentur se unitis &
totis viribus adiuturos:
quod nil aliud exprimit vel
exprimere potest, quam
quod aequale cum Socio
periculum sint subituri.
„ Quid enim (inquit VAS-
„ QUIUS), si in itinere, ubi
„ esset latronum pericu-
„ lum, plures viatores
„ simul coacti, quo tu-

„ tiores essent & idonei,
„ iter ingressi sunt, de-
„ inde coacta manus la-
„ tronum eos adorta es-
„ set, clamareque coe-
„ pisset, date nobis unum
„ ex vobis (quem forte
„ divitem esse sciebant)
„ ipsi autem responde-
„ rent, per nos liberum
„ erit, & tutum vobis
„ eum capere: ex nostris
„ enim nullus manus ad
„ arma movebit, dum-
„ modo nos reliquos li-
„ beros abire sinatis: non-
„ ne hi & vilissime & per-
„ fide egisse viderentur?
„ Et contra fidem taci-
„ tae conventionis & so-
„ cietatis? ideo enim se-
„ se coegerunt, ut esset
„ unum & commune pe-
„ riculum: eadem ergo
„ & longe major ratio est
„ in specie nostra, cum
„ sit inter Concives ma-
„ jor Societas”. VAS-
QUIUS. L. I. C. 13. *Contr. ill.*
Sed

tione imperfecta semet ipsum tradere vel traditionem pati Civem infontem debere, adfirmatur hoc fundamento, quod unusquisque teneatur salutis propriae salutem publicam

Sed ulterius progredi possumus. Me certo hominum numero adjungo ea mente, ut & vitam pro eorum salute exponam, & inde meae salutis probabilitas augeatur; ita ut illa eo major sit, quo major est numerus cui me confido; & quidem in eadem ratione. Attamen secundum adversarios, quo numerus major foret, eo minus jus haberem defensionem urgendi. Qua specie hoc cum pacto, quod fingitur fundamentali, conciliari possit, me non perspicere lubens confiteor.

Quid quaeso absurdius: ex metu ab aliis Civitates initae sunt: me adjungo hominum multitudini ut tutum me praestem, & si periclitentur, deferere me possunt, ut ipsi se servant incolumes. Si aequè periclititer, coalescendo cum

aliis ac dum solus maneo, fane opus non est ut libertati naturali valedicens me centies pro aliis exponam, quum per talem societatem pericula & incommoda accrescunt. In omni formata ex liberis Patribusfam. Societate Civili perfectam aequalitatem, quo ad essentiam Societatis dari debere unusquisque facile videt. Quo major ideoque est numerus coalescentium, eo major est probabilitas, quod vitam meam sim expositurus: hinc in eadem ratione crescere debet probabilitas ut conserver, & hae conditiones semper in ratione aequalitatis manere debent.

Quod autem attinet illud, *quantum fieri potest*, nimis fane inter Imperantes adhibitum, talibus reservationibus perfidia sub specie foederis celatur;

blicam anteponere (*f*). Verum hoc ipsum est,

tur; & tantum infervit desiderio pacta eludendi auxiliaque denegandi.

Ad hanc quaestionem, quod in transitu notandum, minime adplicari potest factum *Michaël: Rangabae*, vel consilium *Nicephori*, quae per se nihil probant & quorum meminit *GROT. in not. ad b. l.*

(*f*) „ Cujus morte salus totius civitatis agitur, is tenetur se hosti tradere ” *SOTUS de Just. & Jure. q. 1. art. 7.* Hoc negat *VASQUIUS l. c. & affirmat*, „ expeditum esse ut ad id ex natura Societatis politicae non teneatur ”. Secundum *VASQUIUM* ideoque non teneretur ad deditionem voluntariam, quia societatem civilem ob propriam salutem inivit. Argumentum hoc cum falso nitatur principio (§. 6.) invalidum est. *SOTUS* vero regulam tam generalem tradit, ut Civi adplicari nequeat. Civis enim non est dijudicare

quid sit salutis civitatis. (§. 5.)

V. D. MUELEN l. c. concedit *SOTO* supremam legem esse salutem publicam, verum illam legitimis mediis obtinendam esse. „ Pro Patria „ (inquit) mortem obpetere gloriosum quidem, sed nec minus utile vitam propriam tueri, ut saepius ipsi praestare possimus feruitium & operam nostram ”; & postea cum *Vasquio* „ neque etiam ad id ex natura Societatis politicae teneri aliquem expedit. Discrimen & periculum pro Patria simul cum reliquis civibus, idque etiam certatim appetere tenemur, non autem solam certam mortem oppetere ”. Consentit cum *Vasquio* & *v. d. Muelen ZIEGLERUS in n. ad G. de J. B. & P. l. c.* *HEINECCIUS* autem miserrime *Sotum* carpit in *praelect. ad Grot. de J. B. & P. L. 2. C. 25. §. 3.* *SOTUS*

est, quod quaeri debet, an revera talis traditio

tuus quippe non affirmat jure perfecto Civem teneri ad deditionem spontaneam; nec hic de poenis agitur.

Sed ulterius progreditur V. D. MUELEN & talem deditionem Civi non licitam esse contendit.

„Pugnat enim (inquit)
„cum ordine dilectionis,
„tum cum lege fundamentalis, quae cuique necessitatem conservandi sese imponit adeo, ne propriae cum vitae dispendio alios conservare velimus. Non enim tam latet patet facultas & jus, quod quisque habet in semet ipsum & vitam, ut pro lubitu possit illam deponere vel sui negligere conservationem”.

Verum quo ad ordinem dilectionis, responderi potest quod ille semper ad publicam salutem accommodari & regi debeat: neque demonstrat Cl. V. D. MUELEN talem liberam pro salute patriae factam traditionem

cum lege fundamentalis pugnare. Omnem autocheiriam non esse illicitam facile ex Juris Nat. principio demonstrari posset.

A parte Soti stat Coccejus in *Grot. illust. l. c.* & statuit civem ad traditionem teneri, quia civis quoque utilitatem publicam privatae suae praeferre debet, & quidem non lege caritatis, verum ex jure proprie dicto, quoniam „si ex caritate, saltem dedere se teneatur i. e. si ex legibus perfectionis & virtutis, saltem id facere obligaretur, tunc res meri arbitrii foret”. Ad Naturam obligationum imperfectam non attendisse hic mihi videtur SAM. DE COCCIJUS. Nam quando de obligatione imperfecta agitur, quaeritur an interne sine ullo respectu ad judicium quod alii de tali obligatione ferre possunt, teneatur aliquis ad actionem, de qua sermo est. Sic, seposito judicio quod summus Imperans

ditio inferviat salutis publicae (g). Secundo in Societate Civili summi Imperantis est, non vero Civium, judicare quid postulet salus Civitatis (§. 5.)

§. 15. Civem renitentem tradi posse affirmatur his fundamentis.

1°. Sum-

rans alique Cives ferre possunt, quaeritur hic an Civis interne obligetur ad traditionem. Si obligetur, tunc res meri arbitrii non est, quia obligationes imperfectae eandem vim habent in foro Divino ac obligationes perfectae. Verum est quod officia ex obligatione imperfecta profluentia in Civitate arbitrio Civium relinquuntur & quod eatenus sint meri arbitrii; quippe Summus Imperans de iis tantum judicare voluerit, quae per leges civiles determinata sunt: sed hae vim officiorum imperfectorum non minuunt. Sic vidimus Errorem Cl. COCCETTI ex eo profluxisse, quod hic jus civile (quod leges civiles pro objecto habet) confun-

derit cum jure naturali, quod circa leges divinas versatur. Eundem errorem committit HEINECCIUS, dum ad hanc quaestionem putat Civem id facere posse & non prohibitu, quia natura officiorum imperfectorum coactionem respuunt. Respuunt revera coactionem inter aequales, sed externam non vero internam.

(g) Hoc ipsum in sequentibus quaerimus & non sine fundamento negat HORNIIUS *de Civ. L. 2. C. 2. §. 19* ubi inter alia dicit. „Opera alia charitatis subveniunt necessitati aliorum, praesens deditio sine fructu futura mihi videtur „ . . . Si virum gerendarum rerum dexteritate commodum publice ex-
„ pos-

1°. Summi Imperantes cogere possunt Cives ad res indifferentes, majori ideoque jure ad ea quibus lege charitatis tenebantur. Posito itaque quod Lex charitatis id velit, demonstratum putant, quod Civis renitens etiam tradi possit (*b*). Respondetur: Imperantes

CO-

„ poscat, nemo dixerit
„ charitatis praescripto
„ hunc talem debere se
„ barbaro tortori dede-
„ re Quis putaverit
„ consulturum publico cla-
„ rissimum civem, si spon-
„ taneo discessu destituat
„ miseram futuram multi-
„ tudinem” &c. Nimis ta-
men generaliter hic loqui-
tur HORNIIUS: nam hoc
tantum obtinet ubi de
Cive maximi momenti a-
gitur. Verum quid facien-
dum si vilem aliquem Ci-
vem vel non ita Civitati
utilem poscat? quid si il-
la misera futura multitudo
concedat, ut se tradat &
deditionem ab eo prece-
tur, ut salva evadat Civi-
tas? Dicit tunc non pote-
rit quod spontaneo disces-
su destituat miseram futu-
ram multitudinem. Vo-

lenti insuper nulla fit in-
juria. Praeterea potest
quoque talis hostis erro-
nea persuasionem duci, &
revera cive tradito, a peri-
clitanti Civitate discedere.
Haec omnia postmodum
latius pertractabimus. Vi-
de quoque BARBEIRAC
*in not. ad Grot. de J. B. &
P. L. 2. C. 25. §. 3. n. 5.*

(*b*) Sic ratiocinatur
GROTIUS *l. c.* quod ra-
tiocinium contradictio-
nem sapere affirmat HEI-
NECCIUS, ad hunc Gro-
tii locum; quia cogi non
possum ad ea quae facere
non teneor. Sed Cl. HEI-
NECCIUS non attendit quod
haec regula tantum lo-
cum habeat respectu ae-
qualium, non vero respec-
tu Superiorum & Inferio-
rum, respectu Summi Im-
perantis & Civis. Civis

E

au.

cogere possunt ad ea quae salutem promovent publicam, sive lege charitatis teneatur, sive minus. Ex eo ideoque quod lege charitatis teneatur, respectu juris Principis nihil probatur.

2°. Lex civilis quosdam virtutis actus potest praecipere sub certo mortis periculo; & Legislatores tales leges ferre, quae nullam exceptionem vel summae necessitatis patiuntur (*i*); ergo. Resp. Lex civilis omnes actus praecipere potest, qui tendunt ad

autem jussui Imperantis parere debet, & omnino ad res indifferentes & ad obligationes imperfectas cogi potest, si ex salute esse Reipublicae illas judicet Imperans; non ex eo quod lege charitatis teneatur; sed quia Princeps omnia adhibere potest media, quae ad salutem Civitatis tendunt, ac in quibus acquiescere debet Civis: & sic per jussum Imperantis obligationes imperfectae evadunt perfectae: quod recte observavit GROTIUS *l. c.* „ Sed „ notandum est (inquit) „ aliam esse rationem par-

„ tium inter se, aliam superiorum, ubi cum sibi „ & subditis comparantur. Nam par parem „ cogere non potest, nisi „ ad id quod ex jure debetur stricto. At Superior cogere potest etiam ad alia, quae virtus „ quaelibet praecipit.”

Iisdem rationibus refutatur HORNIIUS, qui *L. 2. C. 2. §. 19.* putat, nec teneri nec cogi posse Civem ad deditionem. „ Ec- „ quis (inquit) ad perniciem Reipubl. cogi „ a maiestate posse meriti- „ tissimum Civem serio „ affirmaverit? Caeterum „ ad

ad veram Civitatis salutem, & tales leges ferre potest summus Imperans, quae nullam exceptionem vel summae necessitatis patiuntur, modo iis non transgrediatur leges Civitatis fundamentales. Praeterea non demonstratum est, deditionem voluntariam actum virtutis fore: negat hoc HORNIIUS. Relatio quoque dari debet inter id quod praecipitur & eum cui praecipitur (*k*). Et obligatio, quae jubet felicitatem totius corporis

„ ad nulla tenetur opera
„ Civis, vel ex praescripto
„ to charitatis vel officio,
„ ad quae cogi non potest.
„ Ubi cessat imperium
„ compulsivum ibi obligatio cessat ”.

Verum tamen est, quod ex eo, quod Civis obligatione imperfecta teneatur, non concludi possit Imperantem illum adigere posse; nam, caeteris vinculis sepositis, valet id, quod obligationes imperfectae omnem respuant coactionem; & verum quoque, quod obligationes perfectas ad obligationes imperfectas metiri omnino

sit incongruum. Quando pactum iniuvimus, non respiciendum an socius lege charitatis hoc vel illud mihi debeat, sed tantum ad quid teneatur ille & nos secundum pactum. Sic quoque in Civitate ex natura Civitatis ratiocinandum.

(*i*) BEUDT in *dissert. pec. de b. quaest.* p. 33.

(*k*) Relatio datur, quae iustum Imperantis validum reddit, quando milites in periculosissimo loco collocat, non datur si mercatores ad opera militaria cogit. Exemplum *Horatiorum & Curiatorum* non juvat eos, qui ex

poris curare, non tollit obligationem, qua tenetur ad singulorum felicitatem respicere.

3°. Officium boni Civis est potius vitam perdere, quam defendendo vitam occidere talem personam, cujus vita multis est utilis. Jam vero hic non tantum agitur de una Persona sed de tota Civitate; multo magis ideoque tenebitur talis civis ad semet ipsum tradendum, si Civitas periclitetur (1). Verum 1°. imperfectum est hoc argumentum. In majori agitur de occisione Personae civitati utilis, in minori de civitate periclitante. Prior casus ad nostrum judicium pertinere potest; de posteriori tantum judi-
ca-

pacto tacito, ex consensu, &c. obligationes inter Summos Imperantes & Subditos deduci volunt. Ex tali pacto nec fratres isti tenebantur, nec jus habuit Rex illos cogendi ad proelium singulare committendum: potuerunt enim poscere ut omnes sine discrimine aequale cum se subirent periculum. Praeterea majori periculo non exponebantur ta-

li singulari certamine, & incertus erat eventus. Neci non dabantur.

(1) BEUDT *l. c.* PUFEND. *L. 7, C. 8. §. 5.* BARB. *ad Puf. L. 2. C. 5. §. 5. n. 1.* Idem *ad Grot. de J. B. & P. L. 1. C. 2. §. 6. n. 2.* GROTIUS *de J. B. & P. L. 2. C. 1. §. 9.* BARB. *in n. ad b. §. „* Contra (in „ quit GROTIUS) evenire potest, ut quia in „ va-

care debet Imperans. 2°. Universaliter negari posset officium esse boni Civis, ut potius vitam perdat, quam servando vitam occidere personam, cujus vita multis est utilis. 3°. Si vel ad hoc teneretur, non qua Civis sed qua homo teneretur: idem ratiocinium valet in statu segrege. 4°. Nudè proponitur major: minor circumstantiis circumscribitur. Injusto adgressori satisfaciemus &c.

4°. Civi licet cum interneccione alius, si aliter fieri nequeat, se salvum praestare; eo magis licet Civitati Civem tradere ut se tutam praestet. (m) 1°. Generaliter falsa

„vasoris vita multis sit
„utilis, occidi is sine pec-
„cato nequeat”.
ad id aliquem obstringi
affirmat GROTIUS d. §. 9.
quae omnia lubenter con-
cedimus. PUFENDOR-
FIUS tamen hoc restrin-
git L. 2. C. 14. §. 17.
§. 18. §. L. 8. C. 2. §.
4. de J. N. & G. ubi
quaerit, an Civi liceat, aut
an ille obligari possit se
exponere mortis pericu-

lo, etiam mortem subire
pro utilitate publica, quod
affirmat, si ratio officii id
exigit.

(m) BEUDT l. c. PUF.
de J. N. & G. L. 2. C.
6. §. 4. GROTIUS de
J. B. & P. L. 2. C. 1.
§. 3. & 4. Omnia haec
abstracte sumuntur: scil.
sine relatione ad alia vin-
cula, quae locum habere
possunt inter duas vel
plures personas periculi-
tan-

fa est minor : in paucissimis tantum casibus procedit. 2°. Major, quae subintelligitur, falsa est : 3°. Sepositis quibusdam exceptionibus vitam alterius exponere possum in certis casibus, ut salvus evadam, in nullo

lo

tantes. Nam quod jus hic uni tribuitur, & alteri concedi debet, unde bellum. Quare id, quod ex hoc fonte ad nostram quaestionem deducitur, omni pondere caret. Idem dicendum de argumento, ex eo petito, quod non abstineamus a domo vel nave destruenda, quia simul cum Latronibus, Pyratibus, &c. unum nostrorum Civium continet. Servare non possumus Civem, qui jam in manibus hostium versatur. Aliud quid est casu fortuito, infausto belli eventu, &c. in periculo versari, aliud quid a Civibus huic exponi. Qui in tali nave, in tali domo sunt, versantur jam in summo vitae discrimine : quid mali ideoque si eos liberare conemur cum eorum vitae periculo. Infortunio ad talem statum redacti sunt,

ut sine periculo vitae liberari nequeant. Porro Latrones, Pyratas, &c. non prosequimur, ut ex internectione nostri Concivis nostra salus oriatur; sed tantum ut Civitas & genus humanum liberentur a talibus incurforibus : & cum omnes Cives ad salutem universam & in specie Civitatis, cujus membra sunt, pro ratione officii, quod ipsis incumbit, promovendam, teneantur, ac civis talis captus nullum momentum addere possit, nisi ut patiatum statum in quo versatur, pro sua igitur conditione subit periculum illud cui subjicitur. Si insuper domus, ubi concivis cum latronibus degeret, capi nequiret, vel si Latronum, Pyratarum compotes fieri non possemus, nisi incendio alia-

ve

lo casu neci aliquem dare: multo minus ut non pericliter; & minori adhuc jure, si conservatio illius mihi demandata est. Hoc neutiquam negare possunt illi, qui pactum fundamentale, ex consensu praesumpto de-

fump-

ve ratione deleretur domus aut navis, non dubitamus quin Latronibus, Pyratis &c. in gratiam Concivis parcendum foret, si illa conditione Civem dimittere postulerent. Sic quoque, si ad veniam impetrandam minarentur Latrones Civem talem cruciari & cruciatibus neci dare, nullus dubitarem quin parcendum illis foret, ut salvus evaderet Civis. Haec tamen omnia relative ad circumstantias, quae infinite variae esse possunt, sunt decidenda; & ad nostram quaestionem directe non pertinent. Eadem valent de Civitate opprimenda, ubi quidam nostrorum forte degunt; nec non ubi Civis ex loco contagioso adveniens prohibetur redire in Patriam. Hinc quoque videmus,

quam prudenter agere debet summus Imperans, si rebelles ex. gr. in Civitate reprimere velit. His autem in casibus valet illa generalissima regula, potius mille parcendum quam unum innocentem laedere. Omnes hi infelices casus (si Salus Reip. aliquid extremi postulat) vel sibi vel infelici sorti imputandi sunt. Aliud quid foret, si ageretur de Cive, aliquo morbo contagioso laboranti, ex Civitate expellendo, ita ut vel mori vel praesentissimo mortis periculo exponi necesse habeat, ut Civitas salva sit. Hic casus ad nostram quaestionem melius quadraret, & demonstratione saltem indigeret. Attamen & hoc animadvertendum, quod jam vita ejus periclitetur; quodque illi non profit,

sumptum, pro fundamento obligationis inter Cives & Civitatem admittunt. Tunc enim ex vinculo Societatis tenetur Civitas me adjuvare, & commune periculum mecum subire: si renuat, cogi potest jure pactitio; & si vires mihi defint, tanto perfidior est.

5°. Sorte bello finem facere potest Summus Imperans, ergo & innocentem tradere. Mirifica sane argumentatio.

6°. Ob-

an reliqui Cives idem periculum subeant nec ne.

(*n*) Si non deferri, multo minus tradi in manus hostium potest; quippe „ qui deserit Civem, „ non accelerat ejus mortem, contra autem qui „ tradit Civem, ille videtur particeps fieri „ sceleris & injuriae crudelitatisque; quam patitur deditus: imo mortis causam praebet, & „ proinde innocentis sanguinis effusi reus fit & „ socius criminis”. V. D. MUELEN *l. c.*

Nulla addita ratione ne-

gativam tuetur sententiam PUFENDORFIUS de *J. N. & G. L.* 8. C. 2. §. 5.

VASQUIUS *Controv. illust.* L. 1. C. 13., eo fundamento Civem innocentem tradi posse negat, quod unusquisque in Societatem ivisse censeridebeat ob suam potissimum utilitatem; atque quod coalitionis contractus summam fidem violare nefas sit, aut aliqua ex parte laedere; „ super est (inquit), „ ut omnibus una civibus „ & sociis unum & commune periculum esse „ de-

6°. Obsides hosti traduntur, ergo & Civis pro salute publica immolari potest.

Haec duo ultima argumenta ita carent pondere, ut illa refellere supervacaneum existimem.

§. 16. Civem renitentem tradi non posse adfirmatur.

1°. Iisdem fundamentis, quibus negatur deferi posse (*n*). Eorum vim supra examinavimus.

2°. Non

„ debeat, quamdiu quis-
„ que eorum reliquis con-
„ civibus innoxius mini-
„ me nocuit, & ut socii
„ mala fide agere vide-
„ rentur, si bona unius,
„ ne in latrones incide-
„ rent, eis traderent, ni-
„ si parati essent socio
„ proportionabiliter sa-
„ tisfacere; ita & hoc
„ casu idem foret, si pro
„ salute totius populi u-
„ num civem tradere vel-
„ lent morti; tunc enim
„ ei vitam restituere nul-
„ la ex parte possent”.
Cum *Vasquio* consentit
V. D. MUELEN l. c.

„ Hoc vero (inquit) a-
„ nimo in civitatem coa-
„ luisse mortales non vi-
„ dentur, nimio enim
„ studio erga semetipsos
„ affecti, quam ut ejus-
„ modi imperium in se vi-
„ tamque concedere vo-
„ luisse praesumendum”.
& *Comm. in Grot. L. 1.*
C. 4. §. 2. „ Societatem
„ civilem potissimum ex-
„ citarunt, ut semet ipsos
„ in securitatem assere-
„ rent, & valerent ad
„ arcenda communibus
„ viribus a se ea pericu-
„ la, quibus obnoxii e-
„ rant in naturae statu”.

E 5

Quod

2°. Non plus juris alii conferre possum quam ipse habeo ; in meam vitam nullum
mi-

Quod ratiocinium omnino procedit, si statuatur liberos Patresfam. quondam in Societatem coaluisse, & si ex consensu pactiorem decidere velimus.

Contra adlatam *Vasquii* sententiam sequentia habet S. D. COCCIJUS in *Grot. ill. l. c.* „ Ratio (inquit) haec fallit : tum „ quia non suae tantum sed „ magis totius Civitatis utilitati consulere quilibet „ Civis tenetur, tum quia „ aequè periturus est cum „ Civitate : tum quia Civitas ad impossibilia non „ tenetur” : quas tres rationes omnino invalidas pronuntiare non vereor ; quippe Civis officii non est utilitati Civitatis consulere ; de illa ne quidem judicare potest : relinquatur hoc Imperantibus. Sufficit quod Civis obsequium praestet, ubi aliquid ipsi jubetur : deinde si ex pacto tanquam Civitatis fundamento ratiocinari velimus, omnino admitten-

dum illud *Vasquii*, nempe naturam societatis civilis, quam sui quisque commodi causa iniit, id non postulare ; & hic insuper non quaeritur quid sit Civis officii, sed Imperantis juris. 2°. Gratis affirmat COCCIJUS, acque periturum esse cum reliquis. Non agitur de certo & metaphysice inevitabili fato, sed de excidio moraliter maxime probabili ; & si vel excidium foret metaphysice inevitabile, nihil adhuc inde demonstraretur ; quippe tunc respiciendum, an non generi humano magis consuleretur strenue bellando animam efflare, vires talis injusti adgressoris exinde frangere, quam traditione alios & semet ipsos exponere, ut majora in posterum audeat & efflagitet. 3°. Ad impossibilia neminem teneri verissimum est dictum, ast quando pactum initum est, & quando ita dictum im-

mihi est jus ; ergo nec Summo Imperanti (o).

Pec-

impossibile non est contradictorium quid , tunc fane hoc axioma in censum venire nequit. Verum est quod Cl. Coccejus supponat, Patresfam. in id consensisse quod Rectores Civitatis Salutem curarent Civitatis : unde legitime deduci potest , quod jus habeant Civem tradendi, si salus Reipublicae id postulare videretur : sed tunc demonstrari simul debet, quod talis traditio revera tendat ad Salutem Civitatis , quod tantum ex circumstantiis determinari debet. *Vas-*
quii argumentum in eo solum peccare mihi videtur , quod erroneo stet principio , nimirum consensu ex coalitione libera orto.

(o) Sic ratiocinatur V. D. MUELEN in *Comment. ad Grot. l. c.* , „ Unde (in-

„ nostra , ita ut quoties
„ id exigat necessitas , im-
„ perare possit , ut vitam
„ pro aris & focis ac Pa-
„ triae salute tuenda pe-
„ riculo mortis expona-
„ mus, verum neutiquam
„ ea tam late patet facul-
„ tas , ut possit Civem
„ innocentem tradere ho-
„ sti ad internecionem ,
„ ut caeteri salvi sint Ci-
„ ves ; quippe imperium,
„ quod habet in Cives ac
„ eorumdem vitam, mem-
„ bra, fundatum in po-
„ testate & jure , quod
„ quisque habet in semet
„ ipsum ; atqui ea non
„ patet tam late , ut ad
„ proximum conservan-
„ dum semet ipsum per-
„ dat ; ergo nec Princeps,
„ qua superior , tam am-
„ plam potestatem jure
„ sibi vindicare potest ,
„ quam quod ipse habet :
„ sic etiam nemo plus si-
„ bi juris in alium vin-
„ dicare vel adrogare
„ potest, quam sibi dela-
„ tum”. Consentit cum eo
B O E.

Peccat hoc argumentum quod supponat
 1°. alii nullum in me jus esse, nisi quod
 illi contuli; 2°. indistincte homini nullum
 esse jus in suam vitam. 3°. Jus Imperantis
 oriri ex translatione juris, quod antea ha-
 buimus; quae tres propositiones, mihi vi-
 dentur cum praeceptis Juris Naturalis non
 consistere posse.

3°. De-

BOECLERUS *in Grotium*
 L. I. C. I. „Esse igitur
 „Civitatem dominam vi-
 „tae necisque Civium,
 „ut Veteres loquuntur,
 „ex vi jurisdictionis si-
 „ve potestatis judicio-
 „rum, controversia ca-
 „ret. Atque hoc jus ni-
 „titur merito, & obliga-
 „tione ad poenam, ne-
 „que aliter animo con-
 „cipi potest. Alteram
 „partem jure belli con-
 „tineri dixeris: quo ut
 „Civis vitam suam de-
 „bere Civitati propug-
 „nandae, ita Civitas
 „vita Civium multorum
 „uti posse ad servandum
 „totum corpus videtur.
 „Sed hoc jus belli in se

„ & ex se apprime tem-
 „peratur. Hic enim non
 „eligitur vita sed ope-
 „ra Civium ad finem
 „quem dixi”; & paulo
 „post, quod vero ex jure
 „supereminens Domi-
 „nii distinctius appella-
 „to, Civitas vitam Ci-
 „vium innocentium, u-
 „tilitatis publicae cau-
 „sa, destinato proposito
 „queat perdere, id vero
 „nec divinis nec huma-
 „nis litteris firmatur”.
 Sed equidem voluntate
 Divina, qua Summus
 Imperans salutem to-
 tius saluti partis prae-
 ferre debet, si hac
 integra illa servari ne-
 quit.

(p)

3°. Deterioris conditionis foret homo in societate quam citra illam, si vitam pro aliis amittere necesse haberet (*p*). Verum hic non quaerimus, qualis conditio sit deterior, sed quid in tali casu fieri debeat. Praeterea Societas probabilitatem singulorum felicitatis augere debet, non vero illos absolvit ab impraevisis casibus vel

(*p*) Hoc argumentum *Grotio* opponit *V. D. MUELEN l. c.*, „Quod (ait) si „Princeps tam amplum „in Civem vi imperii jus „haberet, sane multo „deterioris esset condi- „tionis, quam si in statu „naturali constitutus, e- „tiam si innumeris expo- „situs incommodis atque „periculis, utpote in „quo non necessum ha- „buisset pro aliis vitam „profundere invitus, „quam jam in Civitate „coalitus pro publica sa- „lute innocens depone- „re cogitur, ut caeteri „salvi & incolumes sint”. Minus recte huic oppo- nitur quod habet *PUFEND.*

de J. N. & G. L. 3. C. 2. §. 4. quod debeamus beneficio Civitatis grates referre, quod vita nostra per longum temporis spatium sit servata, quae dudum periisset si in statu naturali fuisset expositi. Nam 1°. hic aliquid incertum tanquam certum ponitur. 2°. Si grates referre debeam pro mea conservatione Civitati, haec illas rependere debet nobis pro iis, quae ad ejus felicitatem contulimus. 3°. Beneficium sane non magni foret momenti, si quotidie pro reliquis expone- remur vitae periculo.

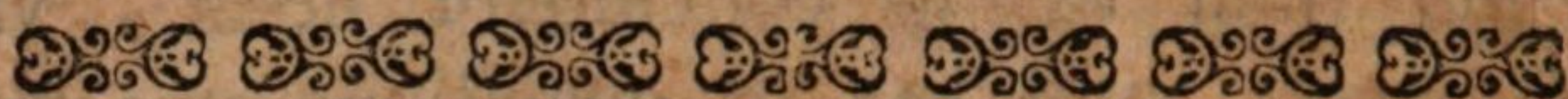
vel infortunio. Tandem si ita acciderit, deterioris conditionis non est homo, qui, natura generis humani, in illis ponitur circumstantiis, in quibus, tanquam divinum instrumentum, divino scopo, felicitati nimirum aliorum, inservire potest, quam si sui tantum curam ageret.

§. 17. Alii pro sententia affirmativa sic ratiocinantur. Finis Civitatis est communis omnium salus; si ideoque illa obtineri nequit, ni pars Civitatis immoletur, id facere necesse habet summus Imperans, qui in hoc casu tantum favore necessitatis utitur. Reponunt adversarii: finis Civitatis eatenus consistit in salute communi, quatenus non laeditur finis primarius, qui est singulorum, non vero multitudinis, salus. Priores adfirmant, non vero demonstrant: posteriores ex principio erroneo, nimirum ex coalitione ob propriam utilitatem, ratiocinantur.

Haec duo pro oppositis sententiis argumenta omnia, quae supra ad examen revocavimus, continent. Quum itaque pateat
quod

quod nihil ex iis concludere liceat, videndum, quid hac in quaestione nos ipsi statuamus.

CAPUT TERTIUM.

Sistens quid certi circa hanc quaestionem determinari possit.

§. 18.

Quaeritur, num Civis innocens irae hostis longe potentioris juste permitti possit, ut imminens excidium totius Civitatis evitetur. i. e. in genere, an Jus Naturae patiatur, quod interitu Civis infantis liberemus Civitatem ab imminente excidio, ut satis fiat hosti potentiori.

§. 19. Societas (a) civilis, vel Civitas,

(a) Per Societatem intelligimus plurium statum, in quo omnium vires ad idem tendere debent. Sic objectum humanae Societatis est Universi salus: civilis, Civitatis salus; domesticae, salus domestica; &c. quae definitio, ni fallor ex natura Societatis deprompta,

probat non opus esse pacto, ut Societas locum habeat: probat quoque non magis Societatem indigere consensu Sociorum, quam homo indiget consensu manus & pedum, ut vires corporis ad grave quoddam pondus sublevandum determinat. Hinc tamen non profluit, quod Societas, in pa-

tas, nobis est status socialis, qui ad communem salutem, relative ad salutem Universi, determinatur per unius voluntatem.

§. 20. Excidium imminens, vel summum periculum, nobis hic est status existentiae, qui in nostro iudicio rationem sufficientem continet praesentissimi interitus illius, qui in eo versatur.

§. 21. Per Jus Naturae intelligo complexum legum, per rationem hominibus promulgatarum, secundum quas ad Dei voluntatem nostram determinare possumus & debemus.

§. 22. His definitionibus adjungimus sequentes propositiones, quas tanquam demonstratas adsumemus: scil.

§. 23.

pacto fundata, locum habere nequeat: nam quum id tantum in Societate obtineri debeat, ut scilicet vires ad idem tendant, perinde est quomodo hic effectus obtineatur. Quum itaque relative ad Entia intelligentia requiratur jus determinandi vires, ut illae determinentur; &

quum natura Societatis non postulet ut hoc sit pactitium, pactitium illud quoque pronuntiare non possumus, nisi aliunde pateat pactitium esse: minori adhuc jure consensus tacitum & praesumptum adhibemus, ut illud pactitium reddamus; & nullo penitus respectu Pa-

F

ren.

§. 23. Omnes homines mundum aliquem moralem componere, qui genus humanum dicitur.

§. 24. Mundum hunc modo successivo existere.

§. 25.

rentum erga Liberos ; dum illi per statum, quo gaudent, plenum jus habent, vires domesticas ad salutem domesticam determinandi.

Differentia autem Societatum nascitur ex ejus objecto, & ex fundamento, quo jus determinandi vires sistitur. Objectum enim Societatis humanae est Universi salus, quae postulat ut omnium vires ad eam tendant ; Societatis domesticae, ut vires illorum, qui eam componunt, tendant ad salutem domus, relatam ad Salutem Universi, & sic de caeteris ; ita ut commune omnium objectum sit Universi Salus. Non refert itaque, an singula Universi individua vires suas determinent, an individuum congeriei vires per unum determinentur ; mo-

do ad Salutem totius determinentur, & eatenus idem est omnium objectum : sed quatenus in specie Civitas, Domus, sui curam gerere debeat, eatenus differt Societas domestica a civili. Societates porro differunt modo quo vires determinabuntur, & jure vires determinandi : aequales erunt illae, ubi individua singula, quae illam componunt, suo jure ad suam voluntatem suas vires determinant ; inaequalium in quibus non omnes suas vires ad voluntatem suam determinant ; & sic pro vario modo quo multitudinis vires determinantur, quod *regere* vulgo dicitur, variat quoque status multitudinis, qui tum Monarchia, tum Regnum, tum Respublica nuncupatur : quae tamen
no-

§. 25. Successionem illam fieri per transitum continuum ex statu existentiae minus felici ad magis felicem: & vicissim.

§. 26. Illum transitum fieri per mutationes in singulorum statu ortas.

§. 27.

nomina Societatis essentiam non mutant. Inde est quod summi Imperantes, & in quibusdam Civitatibus Cives respectu ad certos actus, in statu naturali degere habentur; nam prioribus vires multitudinis determinandi secundum suam voluntatem; posterioribus circa certos relinquitur jus. Hoc autem commune habent omnes Societates inaequales, quod illi, quibus competit jus vires determinandi sive jus rectorium, salutem intendere debeant corporis cui praesunt; & hactenus specifica non datur differentia; nec realem invenio inter Societat. domest. nulli imperio submissam, & illam quae vulgo civilis dicitur. Unde omnem societatem, cujus salus propria ad Universi salutem immediate re-

fertur, civilem adpellans, illam definivi per statum socialem, qui determinatur ad communem salutem, relative ad Universi salutem, per unius voluntatem. Societas itaque tanquam genus, societatem domesticam, herilem, & illas quae Regna, imperia, &c. dicuntur tanquam species continebit: nam quoad officia naturalia, omnia erunt eadem; & non refert an sit multitudo plus minusve ingens. Ceterum vocabula Monarchia, Respublica, & quae vulgo adhibentur, si bene adhibeantur & intelligantur, facile determinant differentiam, quae inter diversas Societates intercedere potest. Nam ideae vulgares, quibus idea Civitatis moeniis, Castellis, ligatur, ad Philosophum non pertinent.

§. 27. Statum generis humani oriri ex statu singulorum.

§. 28. Feliciorum evadere quo mutationes in singulorum statu magis promoveant plurium felicitatem ; & vicissim.

§. 29. Omnes homines voluntate divina teneri felicitatem generis humani intendere, pro statu in quo existunt.

§. 30. De felicitate illa judicandum esse ex natura eorum, qui genus humanum componunt.

§. 31. De natura hominum ex actionibus & vicissim judicandum esse.

§. 32. De statu futuro ex statu praesenti & praeterito.

§. 33. Quaestiones politico-morales ex fatis & natura generis humani solvendas & dijudicandas esse.

§. 34. Naturam humanam ita esse comparatam, ut in his minima circumstantia iudicii rationem mutet.

§. 35. Quo plures circumstantiae contemplantur, eo iudicium magis ad veritatem accedere posse.

§. 36.

§. 36. Omnes circumstantias contemplari non posse homines.

§. 37. Omnes ideoque in moralibus determinationes non ad certitudinem, sed ad probabilitatem accedere.

Ex his propositionibus sequentia deduco.

§. 38. Summi Imperantes tenentur salutem Civitatis relative ad salutem Universi intendere (§. 27. 28. & 29.) si ideoque traditione Civis innocentis hosti potentiori salutem Civitatis relative ad salutem Universi obtinere possint, tradendi habent jus & vicissim (§. 29.).

§. 39. Videndum itaque an, quatenus, & quousque illa saluti publicae inservire vel detrimentum adferre possit traditio. Quid mali immineat Civitati si tradatur, quid mali si defendatur (§. 32---35.).

§. 40. Talis injustus invasor homo probi ingenii esse nequit. Quidquid prae se fert, nec persuasio erronea illum excusabit. Talis petitio ad minimum spirat vindictae cupidinem (§. 31.).

§. 41. Hinc aliquid mali celat (§. 31.): animum, ex. gr. vires Civitatis tentandi

& explorandi. Probabile est quod ulterius sit processurus, si civis ille fuerit datus; nim. alios & alios deposcendo, aut apertam vim inferendo, ut inde debilitetur Civitas & sic sibi tota cedat. Haec ex indole talis injusti aliquid petentis manifesta fiunt (§. 31) (b).

§. 42. Tradendo Civem infontem invasorem successu audaciorum ad mala in alios

„ (b) Celui qui deman-
 „ de un Innocent, pour le
 „ faire perir, donne par
 „ là lieu de tout craindre
 „ de sa part. S'il est ca-
 „ pable de vouloir oter la
 „ vie à une personne qui
 „ n'a rien fait pour meri-
 „ ter la mort, il sera aussi
 „ bien capable de manquer
 „ même à la parole qu'il
 „ auroit donné de laisser
 „ l'Etat en repos, lorsqu'on
 „ lui aura livré celui qu'il
 „ demande. En un mot
 „ on peut, ce me sem-
 „ ble, pour l'ordinaire
 „ regarder ces sortes de de-
 „ mandes, comme des dé-
 „ marches d'une Puissance

„ qui cherche querelle, &
 „ qui veut à quelque prix
 „ que ce soit opprimer un
 „ Prince ou un Peuple,
 „ qu'il voit hors d'état de
 „ lui résister”. BARBEI-
 „ RAC, n. 5. ad n. 3. §. 3.
 „ Ch. 25. L. 2. Dr. de la G.
 „ & de la P. par Grotius.
 „ Et HORNIUS de Civi-
 „ tate L. 2. C. 2. §. 19.
 „ Quid enim, si impetra-
 „ to uno alterove Cive
 „ plures concupiscat ho-
 „ stis: formidatum illud
 „ excidium hos quoque
 „ dedendos suadebit, do-
 „ nec universi erunt tra-
 „ diti. . . . Circum-
 „ spicit nimirum bellandi
 „ ma-

lios & nosmet ipsos conferenda, incitamus (§. 31.).

§. 43. Simul ostendimus animum meticolosum & nos imbelles confitemur (§. 31.) (c).

§. 44. Hinc & alios incitamus ut nos adoriantur, sive simili petitione sive alia ratione (§. 31.).

§. 45. Talis Civitas aestimationem apud
ex-

„ materiam petitor, &
„ credens dissensuram Ci-
„ vitatem semina & spe-
„ cies suis iniquissimis ar-
„ mis sperat. Sponte se
„ sistat trucidandum ho-
„ nestus ille & simplex
„ Civis, nimium credi-
„ mus si amotum pericu-
„ lum esse confidamus.
„ Delatum bellum est,
„ & proxime inhiabit oc-
„ casioni alter, dum ab-
„ surdus quid petens (si
„ quid absurdus peti pos-
„ set) & rejectus vel pa-
„ lam hostilem animum
„ manifestabit. Quod
si nesciremus quanta sit
fides quorundam Princi-

pum vel generosissimi Po-
puli exemplo illustrari
posset. Chartaginenses,
dum Juventutis flos tradi-
tus esset, jubebat Scipio,
ut trecentis stadiis a mari
discederent; quo denega-
to deleta est. Plura talia
exempla Dux Albanus
subministraret.

(c) Hoc recte obser-
vat HORNIIUS *de Civ. l.*
c. „ Et (inquit) fateatur
„ oportet suam infirmita-
„ tem Civitas, quae exti-
„ mescere potest aliquod
„ malum, si hominem nihil
„ mali meritum, insolenti-
„ ssimae crudelitati e-
„ vertendum non tradat.”

exteros amittet; quippe qui magni faciant populos fortes, parvi illos, qui animum meticulosum ostendunt (§. 31.) (*d*).

§. 46. Et si sic de viribus Civitatis desperare videntur summi Imperantes, sane exteris non incitant ut tali Civitati se adfocient, sed potius ut Cives proprii illam derelinquant (§. 31.).

§. 47. Miserrime itaque sese habebit talis Civitas & serius ocus peritura est (§. 42. 44. 45. 46. 31. & 32.).

§. 48. Traditione Civis itaque felicitati generis humani & Civitatis non consulitur (§. 42. & 47. 23---28.).

§. 49.

„ (*d*) Indigentia bonorum consiliorum fuerit ejusmodi Civitas, quae sibi conscia imbelliae suae, saltem non impetraverit potentioris vicini parentelam & defensionem contra injustum petitem. Quibus solatiis si destituitur Respub. infirma, ut diu sui juris regimen servet, vix est quod speret”. HORNIIUS *l. c.*

Quare Patriae nostrae congratulamur oblatae a Gallis neutralitati non subsignasse.

(*e*) Quod observat quoque BOECLERUS de *b. q. l. c.* „ & (inquit) cum exitus fortuna moderante, undique incertus sit non minus ad spem quam ad metum via patet. Id quod tot admirabiles & inopinati eventus abunde docent”.

§. 49. Summi Imperantes idcirco non habent jus Civem tradendi (§. 38. & 48.).

§. 50. Fortitudo animi metum incutit; & periculum imminet illi, qui alium ad desperationem incitat (§. 31.). Quo fieri potest ut parva manus magnum exercitum vincat (§. 33.) (e).

§. 51. Suscepta defensione probabile est, quod aliae Civitates & Respublicae arma sint moturae & auxilium adlaturae (ad aequilibrium ex. gr. fervandum,) ne scil., deleta ista Civitate, & atrocior factus injustus adgressor majora audeat, & ipsae periclitentur (§. 42. 31. & 33.) (f).

§. 52.

„cent“. Et revera si historias perlustremus *Brennum* à *Camillo*, *Xerxem* a *Miltiade*, *Tigranem* a *Lucullo* fugatum invenimus. Pluraque id genus alia in rerum gestarum monumentis offendas. Exemplo esse potest vel sola Patria, plus semel sub *Philippo 11º.* ad incitas redacta. Quid verbulo non potuit *Scipio Africanus*, mascula oratione coram Consulibus habita.

Si tale quid *Imilcon* rogasset, & *Syracusani* negassent. Leguntur *Syracusae* ab obsidione liberatae fuisse, dum liberatio pene impossibilis habebatur. Quid si nostra tempora perlustremus. Nonne Regina *Hungariae* a successione patriis spoliata iri visa est. Non videbatur actum de *Republica Genuensi*.

(f) Sic olim *Romani* contra *Mithridatem*, *Antio-*

§. 52. Exteros incitant ut sociam sibi habeant talem Civitatem (§. 31.). Exemplo est Patria nostra.

§. 53. Hosti aliisque metum incutimus, quo tutiores evadimus (§. 31.).

§. 54. Si defensio ex voto succedat, feliciter sese habebit & diu est duratura. (§. 31. 33. §. 52. & 53.) quippe omnia contraria eveniant quae (§. 42. 43. 44. 45. 46.) recensentur.

§. 55. Si defensio non succedat ex voto, omnibus civibus trucidatis deleri potest Civitas, quemadmodum olim *Syracusae*, *Carthago*, aliaque oppida. (§. 32. 33.) minus tamen hoc est probabile (§. 51. & 31.).

§. 56. Si tali hostili animo ferri subponatur Adgressor, excidium illud non evita-

tiochum, aliosque Potentiores Reges debiliores juvabant. Sic contra Domum *Borboniae* Domui *Austriacae* auxilio subveniunt *Angli* & *foederata Respub.* Sic Anno 1672. Elector *Brandenburgicus* contra

Gallos Patriae auxilio venit, & Imperatorem *Germaniae* movit, ut itidem contra eos arma fumeret; ne scilicet his regionibus subversis, ipsi periclitarentur. Ob eandem causam tum temporis declaravit Re-

tabitur per traditionem innocentis (§. 40. 41. & 42.). Idem valet si ponatur Civitatem captum & duris conditionibus submissum iri. Hoc in casu probabilius est, quod injustus adgressor tam duras conditiones non sit praescripturus populo fortis animae, quam meticulofo (§. 31.).

§. 57. Hoc saltem certum est, quod strenue nos defendendo contra injustum adgressorem, siue vincamus, siue vincamur, etsi non nobis ipsi tamen generis humani felicitati consulemus, dum fieri nequit, quin defensione forti vires adgressoris frangamus, & tales universi pestes doceamus, quid simili in casu expectandum habeant, & illos absterreamus, quo minus talia in posterum tentent.

§. 58. Lege itaque probabilitatis non
con-

Regis *Suecici* apud LUD. XIV. Legatus, quod ni subsisteret, amicus ejus Rex *Sueciae* ipsi foret hostis. Innumera talia prostant exempla, & verissimum est quod l. c. (ait)

Hornius „Postulavit *Pbi-*
„ *lippus Demosthenem*, a-
„ liosque Oratorum, num
„ ideo statim impetravit?
„ aut eversi sunt *Athe-*
„ *nienfes* Demagogos suos
„ retinentes?

consultitur felicitati Civitatis traditione Civis (§. 47. 54. 55. 56.).

§. 59. Traditio Civis tendit ad infelicitatem Generis humani, defensio ad ejus felicitatem (§. 42. 47. 48. 57.).

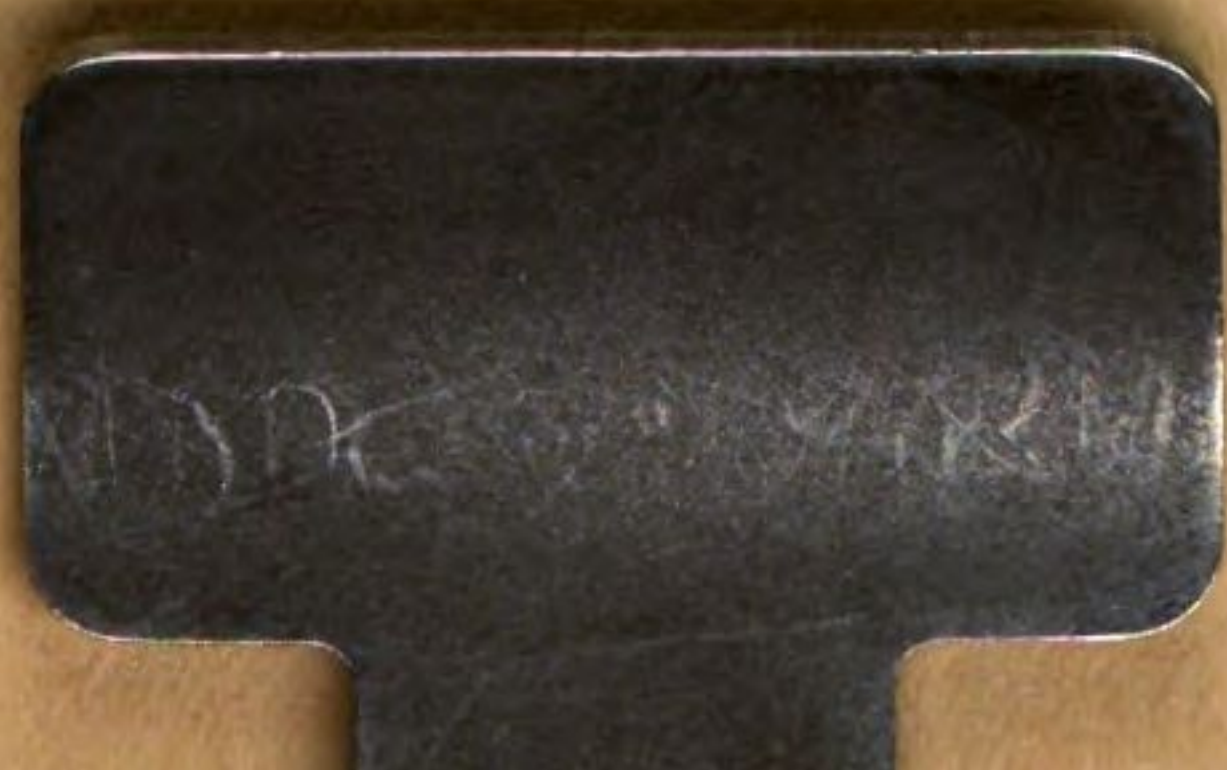
§. 60. Jus Naturae itaque non patitur quod interitu Civis infontis liberemus Civitatem ab imminente excidio, ut hosti potentiori fatis fiat (§. 38. 58. & 59.) (g).

(g) Haec solutio tamen generalis non est, quippe mutabitur prout variae circumstantiae locum habiturae sunt. Ponamus enim Injustum Adgressorem erronea persuasione duci, illi tunc adplicari non poterit id quod habe-

tur (§. 40. & 41.) & mutatis praemissis ut conclusio mutetur necesse est. Quum itaque nihil universale in Politicis determinari possit; quid & quomodo de hac & aliis quaestionibus aliquid statui possit indicare sufficiat.

F I N I S.

A. FRANK
Buchbindemeister
München 42
Lange Str. 18

Luzac, Elie,

Eliae Luzac Disquisitio politico-moralis, Num Civis innocens irae Hostis,
longe Potentioris iuste permitti possit, ut excidium totius Civitatis
evitetur

Lugdunum Batavorum 1749

J.publ.e. 615 r

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10558175-6